

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı

**DEĞİŞEN FUTBOLDA KALECİLERİN ROLÜ:
UEFA ŞAMPİYONLAR LİĞİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Yunus ULUCAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Asaf ÖZKARA

İstanbul – 2021

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI : Yunus ULUCAN

TEZİN DİLİ : Türkçe

TEZİN ADI : Değişen Futbolda Kalecinin Rolü: UEFA Şampiyonlar Ligi
Örneği

ENSTİTÜ : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

ANABİLİM DALI : Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı

TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans

TEZİN TARİHİ : 05.08.2021

SAYFA SAYISI : 94

TEZ DANIŞMANLARI : Dr. Öğr. Üyesi Asaf ÖZKARA

DİZİN TERİMLERİ : Kaleci, Şampiyonlar Ligi, Kaleci Antrenörü, Libero

TÜRKÇE ÖZET : Çalışmada futbolun yıllar içerisinde değişen yapısının, oyun anlayışının ve kural değişikliklerinin kalecinin rollerinde değişimlere neden olup olmadığını incelemek ile birlikte, kalecilerin hücum-savunma aksiyonlarını ve becerilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 1992-93 sezonundan itibaren oynanan UEFA Şampiyonlar Ligi finallerinde görev yapan kaleciler oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda değişen futbolda kalecilerin hücum ve savunma aksiyonlarında artış olmasıyla birlikte hücum etki puanlarının savunma etki puanlarına yaklaştığı tespit edilmiştir.

DAĞITIM LİSTESİ : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Yunus ULUCAN

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı**

**DEĞİŞEN FUTBOLDA KALECİLERİN ROLÜ:
UEFA ŞAMPİYONLAR LİĞİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Yunus ULUCAN

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Asaf ÖZKARA**

İstanbul – 2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Yunus ULUCAN

.../.../2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yunus ULUCAN'ın "Değişen Futbolda Kalecilerin Rolü: UEFA Şampiyonlar Ligi Örneği" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Antrenörlük Eğitimi anabilim dalı, Hareket ve Antrenman Bilimleri bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan *Doç.Dr. Abdurrahman KEPOĞLU*

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Asaf ÖZKARA*
(Danışman)

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Aydın PEKEL*

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2021

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmada dünya futbolunda değişen oyun kuralları ve gelişen oyun sistemleriyle birlikte kalecilerin rolü araştırılmıştır. İnceleme kapsamında 1992/93 sezonundan itibaren oynanan tüm (28 adet) Şampiyonlar Ligi final maçları, video analiz ve puanlama yöntemi cetveliyle analiz edilerek finallerde görev yapan tüm kalecilerin savunma ve hücum etki puanları hesaplanmıştır. Kalecilerin etki puanlarının yıllara göre değişimlerinin daha anlaşılır görülmesi için de toplamda 28 sezon, 1993-1999, 2000-2006, 2007-2013 ve 2014-2020 yılları olmak üzere 4 çeyrek dilime bölünerek değerlendirilmiştir. Tespit edilen bulgular bir diğer nitel araştırma yöntemlerinden olan açık uçlu görüşme tekniğiyle desteklenmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Elde edilen bulgular neticesinde Şampiyonlar Ligi finallerinde forma giyen kalecilerin bazılarının başarılarını uzun süre korudukları ve istikrarlı oldukları, bazılarının ise kariyerlerinde hızlı düşüşe geçtikleri kaydedilmiştir. Futbolda 1990'lı yılların başında değiştirilen 3 puan kuralı, geri pas kuralı ve ofsayt kurallarının takımların oynadıkları oyunu büyük ölçüde etkilediği, takımların farklı oyun yapısı ve sistemlerine başvurdukları, bunun sonucunda da kaleci profillerinde ciddi değişimler olduğu tespit edilmiştir. Özellikle belirlenen ilk çeyrek dönemden itibaren futbolda libero mevkisinin terk edildiği, liberonun savunma ve hücum görevlerinin büyük kısmının kalecilere yüklenildiği değişen kaleci profillerinde ve oyun sistemlerinde görülmektedir. Bunun doğal sonucu olarak; kalecilerin yıllar geçtikçe daha fazla ayakla topla buluştukları ve oyun kurdukları, hücum etki puanlarını arttırdıkları ve ceza sahası bölge hakimiyetlerini geliştirdikleri saptanmıştır. Uzman görüşleri de çalışmadaki bulguları destekler niteliktedir.

İnceleme kapsamında elde edilen bulgular ve uzman görüşleri doğrultusunda tüm kaleci ve kaleci antrenörlerine altyapının tüm düzeylerinde sadece savunma becerilerini geliştirmelerine yönelik değil, aynı zamanda diğer mevkideki oyunculara ağırlık verilen koordinasyon çalışmalarının antrenman programlarına dâhil edilmesi ve performanslarını arttıracak tekstil mühendisliği gelişmelerini takip etmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaleci, Şampiyonlar Ligi, Kaleci Antrenörü, Libero

SUMMARY

In this study, the role of goalkeepers in world football with changing game rules and developing game systems was investigated. As part of the review, all (28) Champions League final matches played since the 1992/93 season were analyzed using video analysis and scoring method and the defensive and offensive impact scores of all goalkeepers who served in the finals were calculated. A total of 28 seasons, 1993-1999, 2000-2006, 2007-2013 and 2014-2020, were divided into 4 quarter periods in order to make clear the changing of goalkeepers profiles and impact scores by year by year. The findings were tried to be supported and interpreted by open-ended interview technique, which is another qualitative research method.

As a result of the findings, it was noted that some of the goalkeepers who played in the Champions League finals maintained their success and form for a long time while others went into rapid decreasing of their careers. In football, it was found that the 3-point rule, back pass rule and offside rules, which were changed in the early 1990s, greatly affect the game played by teams. Most teams had to resort different game structures and systems, as a result of which there were serious changes in the profiles of goalkeepers. Especially since the first quarter, it is seen in changing goalkeeper profiles and game systems where the libero position has been abandoned in football and most of the libero's defensive and offensive duties have been assigned to goalkeepers. Obviously until these changes; goalkeepers have been found to meet and play with the ball with more feet over the years, increase their offensive impact points and improve their dominance of the penalty area. Expert opinions also support the findings in the study.

Under review findings and expert opinions goalie and goalie coaches at all levels in accordance with all of the infrastructure to develop the skills for defensive purposes only, but also given a weight of players in other positions to be included in the training programmes improve their performance and coordination of the study is advised to follow developments in Textile Engineering.

Keywords: Goalkeepers, Champions League, Goalkeepers Coach, Libero

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1.1. Futbolun Tanımı	5
1.2. Futbol Oyun Kuralları.....	5
1.2.1. Ofsayt kuralı	5
1.2.2. Geri Pas Kuralı	7
1.2.3. Penaltı Atışı kuralı	7
1.3. Dünyada Futbolun Gelişimi.....	7
1.4. Dünyadaki Futbol Federasyon ve Konfederasyonları	9
1.4.1. Uluslararası futbol federasyon birliği (FIFA).....	9
1.4.2. Kuzey ve orta amerika ile karayipler konfederasyonu (CONCACAF).....	9
1.4.3. Güney amerika futbol konfederasyonu (CONBEMOL)	10
1.4.4. Asya futbol konfederasyonu (AFC)	10
1.4.5. Okyanusya futbol konfederasyonu (OFC).....	10
1.4.6. Afrika futbol konfederasyonu (CAF)	10
1.4.7. Avrupa futbol federasyonları birliği (UEFA).....	10
1.5. Futbolda Mevkiler	12
1.5.1. Defans	12
1.5.2. Orta saha	13
1.5.3. Forvet.....	13
1.5.4. Kaleci.....	13
1.6. Kaleci Profilleri	14
1.6.1. Libero kaleci (süpürücü) kaleci	14
1.6.2. Çizgi kalecisi	15
1.7. Futbolda Temel Teknikler	15
1.7.1. Vuruş Teknikleri.....	15
1.7.2. Top kontrol teknikleri.....	16
1.7.3. Top sürme teknikleri.....	16
1.8. Kalecide Bulunması Gereken Özellikler	16

1.8.1. Psikolojik özellikler.....	16
1.8.2. Temel motorik özellikler.....	19
1.8.3. Fiziksel özellikler.....	21
1.9. Kaleci Teknik ve Becerileri.....	21
1.9.1. Kaleciye özgü savunma teknikleri.....	21
1.9.2. Kaleciye özgü hücum teknikleri.....	26
1.10. Müsabaka Analizi.....	28
1.11. Müsabaka Analizi Tarihsel Gelişimi.....	28
1.12. Futbolda Müsabaka Analizi.....	29
1.13. Müsabaka Analizi Basamaklamaları.....	29
1.13.1. Müsabaka öncesi analiz.....	29
1.13.2. Müsabaka sırasında (canlı) analiz.....	30
1.13.3. Müsabaka sonrasında analiz.....	30
1.14. Sistematik Müsabaka Analiz Yöntemleri.....	30
1.14.1. Sesli gözlem.....	30
1.14.2. Kâğıt ve kalem yöntemi.....	31
1.14.3. Video ve bilgisayar destekli yöntem.....	31
1.14.4. Konumlama teknolojisi.....	31

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE METOD

2.1. Araştırma Modeli.....	33
2.2. Evren ve Örneklem.....	33
2.3. Veri Toplama Araçları.....	34
2.4. Veri Analizi.....	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	61
KAYNAKÇA.....	73
ÖZGEÇMİŞ.....	80

KISALTMALAR

FIFA	:	Uluslararası Futbol Federasyon Birliği
CONCACAF	:	Kuzey, Orta Amerika ve Karayipler Futbol Konfederasyonu
CONBEMOL	:	Güney Amerika Futbol Konfederasyonu
AFC	:	Asya Futbol Konfederasyonu
OFC	:	Okyanusya Futbol Konfederasyonu
CAF	:	Afrika Futbol Konfederasyonu
UEFA	:	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
IFAB	:	Uluslararası Futbol Birliği Kurulu
TFF	:	Türkiye Futbol Federasyonu
FA	:	Futbol Birliği
TFF-GD	:	Türkiye Futbol Federasyonu Gelişim Dergisi
MSS	:	Merkezi Sinir Sistemi
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
MÖ	:	Milattan Önce

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Kalecilerin Etki Puanı Kriterleri	34
Tablo 2 Şampiyonlar Ligi Finalleri ve Kalecilerin Özellikleri	37
Tablo 3 Kalecilerin Kurtardığı Gol Pozisyonlarının Tehlike Bölgelerine Göre Dağılımları (1. ÇEYREK DÖNEM / 1993-1999)	40
Tablo 4 Kalecilerin Kurtardığı Gol Pozisyonlarının Tehlike Bölgelerine Göre Dağılımları (2. ÇEYREK DÖNEM / 2000-2006)	41
Tablo 5 Kalecilerin Kurtardığı Gol Pozisyonlarının Tehlike Bölgelerine Göre Dağılımları (3. ÇEYREK DÖNEM / 2007-2013)	42
Tablo 6 Kalecilerin Kurtardığı Gol Pozisyonlarının Tehlike Bölgesine Göre Dağılımları (4. ÇEYREK DÖNEM / 2014-2020)	43
Tablo 7 Kalecilerin Kurtardığı Gol Pozisyonlarının Tehlike Derecelerine Göre Dağılımları	44
Tablo 8 Kalecilerin Kurtardığı Gol Pozisyonlarının Tehlike Derecelerine Göre Dağılımları (2. ÇEYREK DÖNEM / 2000-2006)	45
Tablo 9 Kalecilerin Kurtardığı Gol Pozisyonlarının Tehlike Derecelerine Göre Dağılımları (3. ÇEYREK DÖNEM / 2007-2013)	46
Tablo 10 Kalecilerin Yedikleri Gol Tiplerinin Tehlike Bölgelerine Göre Dağılımları (1. ÇEYREK DÖNEM / 1993-1999)	47
Tablo 11 Kalecilerin Yedikleri Gol Tiplerinin Tehlike Bölgelerine Göre Dağılımları (2. ÇEYREK DÖNEM / 2000-2006)	47
Tablo 12 Kalecilerin Yedikleri Gol Tiplerinin Tehlike Bölgelerine Göre Dağılımları (3. ÇEYREK DÖNEM / 2007-2013)	48
Tablo 13 Kalecilerin Yedikleri Gol Tiplerinin Tehlike Bölgelerine Göre Dağılımları (4. ÇEYREK DÖNEM / 2014-2020)	49
Tablo 14 IFFS'ye Göre Dünyanın En İyi Kalecileri.....	59
Tablo 15 En Yüksek Bedelle Transfer Edilen Kaleciler.....	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Ofsayt Kuralı.....	6
Şekil 2 Belirlenen Tehlike Pozisyon Alanları	35
Şekil 3 Kalecilere Ödenen Transfer Ücretlerinin Yıllara Göre Dağılımı	38
Şekil 4 Yıllara Göre Topla Temas ve Kaleciye Atılan Geri Paslar	39
Şekil 5 Kalecilerin Hücum Etki Puanı ve Savunma Etki Puanı (1. ÇEYREK DÖNEM / 1992-1999).....	49
Şekil 6 Kalecilerin Hücum Etki Puanı ve Savunma Etki Puanı (2. ÇEYREK DÖNEM / 1999-2006).....	50
Şekil 7 Kalecilerin Hücum Etki Puanı ve Savunma Etki Puanı (3. ÇEYREK DÖNEM / 2006-2012).....	51
Şekil 8 Kalecilerin Hücum Etki Puanı ve Savunma Etki Puanı (4. ÇEYREK DÖNEM / 2012-2020).....	52
Şekil 9 Kalecilerin Kurtarış Tipleri (1.ÇEYREK DÖNEM / 1992-1999).....	53
Şekil 10 Kalecilerin Kurtarış Tipleri (2.ÇEYREK DÖNEM / 2000-2006).....	54
Şekil 11 Kalecilerin Kurtarış Tipleri (3.ÇEYREK DÖNEM / 2007-2013).....	55
Şekil 12 Kalecilerin Kurtarış Tipleri (4.ÇEYREK DÖNEM / 2013-2020).....	56
Şekil 13 Kalecilerin Oyun Kurma Tercihleri (1.ÇEYREK / 1992-1999).....	57
Şekil 14 Kalecilerin Oyun Kurma Tercihleri (2.ÇEYREK / 2000-2006).....	57
Şekil 15 Kalecilerin Oyun Kurma Tercihleri (3.ÇEYREK / 2007-2013).....	58
Şekil 16 Kalecilerin Oyun Kurma Tercihleri (4.ÇEYREK / 2013-2020).....	59

ÖNSÖZ

Futbolda kaleci diğer oyuncularından farklılıkları olan bir mevki olmasıyla birlikte birçok yönüyle oyunun sonucuna doğrudan katkı yapabilen bir oyuncudur. Bu özel oyuncuların geliştirilmesi için teknolojinin gelişmesiyle birlikte müsabaka analiz yöntemleri kullanımı yaygınlaşmıştır.

Futbol literatürüne katkı sağlamak amacıyla ve Şampiyonlar Ligi'nde final oynayan kalecilerin rakip ataklarına karşı savunma becerileri ve tercihleri, hücum becerileri ve tercihleri inceleme düşüncesi çalışmanın temelini oluşturmuştur.

Bu çalışma sürecinde desteklerini benden esirgemeyen danışmanım Dr.Öğr. Üyesi Asaf ÖZKARA'ya ve çalışmamda büyük emekleri olan Arş. Gör. Okan KILIÇKAYA'ya çok teşekkür ederim.

Çalışmalarımın her anında desteğini hissettiğim Arş. Gör. Halil İbrahim ÇAKIR'a,

Çalışmama yaptıkları katkılardan dolayı Beşiktaş JK Özkaynak Kaleci Antrenörleri Ergün FETTAHOĞLU ve Gökhan AKSU'ya, Türk Futbol'unun duayen antrenörlerinden Ahmet Ziya YÜCE'ye, TFF Scouting, Müsabaka ve Performans Analizi Eğitimcisi Serkan Emre SEFA'ya,

Hayatımın her noktasında desteklerini esirgemeyen, sevgili aileme bana olan inançlarından ve desteklerinden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Kavramsal Çerçeve

Kaleci; birincil görevi kendi takımının kalesine gol olmasını engellemek ile görevli, diğer oyuncularından farklı renkte giysileri olan, kendi yarı alanındaki ceza sahasında topa elle müdahale edebilmesiyle ayrılan futbol oyuncusudur.

Kaleciler ilk zamanlardan itibaren uzun zamanlar bu içselleştirmeden uzak kalmıştır ancak modern futbol ile bu kabulleniş gerçekleşmiştir. Futbolun oluşumu sırasında ilk adımlar atılırken, Britanya’da top sürmeler ve gol odaklı bir oyun anlayışı sahipken savunmaya yönelik çalışmalar neredeyse akla gelmemiştir. Bu oyunun Futbol federasyonu (Futbol Association FA) tarafından 1863’te futbola dönüştürüldüğü yıllarda “adil tutuş” (fair catch) adı verilen, sahanın herhangi bir yerinde elle topu tutabilmeye olanak sağlayan bir aksiyona izin verilmekteydi. Bu tutuşu yapmanın şartı ise topun tutulduktan sonra ayakla zemine bir işaret yapılması olduğu bilinmektedir. Oyunun devam edebilmesi için topu tutan takımının serbest vuruş yaparak oyunu devam ettirmesi gerekmekteydi. Yine aynı yıllarda elle gol atmak ve top elindeyken koşu yapmaya izin verilmemekteydi.

1857 Harrow kurallarına göre ise bu tutuş yapılırken “yarda” (yards) diye bağırılması gerekmekteydi. Ve tutuş sonrası 3 yarda (2.7m) kadar mesafe kat etmesine izin verilmekteydi. Bu yıllarda savunmacı oyuncuları sayısı oldukça az olduğu bilinmektedir. Günümüz modern kalecilerin az sayıdaki savunmacı oyuncularından zamanla değişerek oluştuğunu düşünülmektedir. 1871 yılında ise kurallarda büyük bir değişikliğe gidilerek yalnızca kaleyi korumakla görevli olan bir oyuncunun ellerini kullanmasına izin verilmiştir. Bu kuralda da zamanla değişimler ve yenilikler meydana gelmiştir. 1887’de olan değişikliğe kadar sahanın her yerinde elle müdahale edebiliyorken bu yıldan sonra rakip sahada savunma aksiyonları yapmaması gerekçesiyle yalnızca kendi yarı sahasında elle müdahalelere izin verildi. Bu sınırlama 1912 yılında sadece ceza sahasıyla daraltıldı (Wilson, 2012). Futbolda zaman içinde kurallar sadece kalecilerle ilgili sınırlı kalmamıştır. Örneğin; 1995 tarihli yapılan değişikliğe göre ofsayt kuralına aktif-pasif farklılıklarına göre değerlendirme kararı alınmıştır (TFF, 1995). 1996 tarihli alınan kararda ise hakemler pozisyonda avantaj oynattığında avantaj kaybolursa, ilk ihlali cezalandırma kararına gidebilmektedir

(FIFA 1996). Daha sonra ise; ta atışlarından gelen paslara kalecinin topa eliyle doğrudan müdahale edememesi ve kalecinin topu elindeki 6 saniye içinde elinden çıkarması değişikliklerinin yanında penaltı atışlarında kaleciye kale çizgisi hattında hareket edebilme kararı verilmiştir. Yine bu tarihte kale vuruşlarından direkt olarak gol atılması durumunda golün geçerli olması kararı alınmıştır (FIFA, 1997/1998). 2019 tarihli alınan karar göre de kendi takım arkadaşı tarafından atılan pası, kaleci topu oyun kurma amacıyla topa başarısız şekilde vurma veya vurmaya çalışması, bunun sonrasında topu eline alabileceği kuralı dahil edilmiştir (IFAB, 2018/19).

Kalecilerin defansif becerilerine örnek olarak top bloke etme, top çelme, top yumruklama becerileri sayılabilir. Bu beceriler gerçekleşen bölge, topun ve hareketin sürati, oyuncuların yapmış oldukları hareketlere göre şekillenen beceriler olarak da sınıflandırılabilir. Kalecinin ofansif becerileri ise aut atışları, elle oyun kurma becerileri, degajman becerileri ve pas becerileri örnek verilebilmektedir. Bu becerilerin haricinde ise oyunun bir başka gerekliliği olan deplasmanlara örnek ise ne deplasman, geriye deplasman, yana deplasman ve apraza deplasman olarak sayılabilmektedir. Bu deplasmanlar yapılırken geriye koşma, ne koşma, kayarak yana koşma, $\frac{3}{4}$ koşma tekniği kullanılabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu alışma futbolun yıllar içerisinde değişen yapısının, oyun anlayışının ve kural değişikliklerinin kalecinin rollerinde değişimlere neden olup olmadığı incelemek ile birlikte, kalecilerin hücum-savunma aksiyonlarını ve becerilerini incelemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın nemi

Kaleci oyunda büyük bir öneme sahip olmasının en büyük rneği kalecisiz müsabakaya devam edilememesidir. Oynayan kalecinin oyundan çıkma veya oyundan ihraç edilme durumunda değişiklik sayısının yetersiz olması veya yedek kalecilerinin oyuna herhangi bir sebepten dolayı oyuna dâhil edilememesi durumlarında herhangi bir oyuncunun kaleci olarak oyuna devam etmesi şartıyla oyun devam edebilmektedir. Kaleci; diğer oyuncuların farklı olarak tek başına oyunun oynanma şartlarından birisidir.

Oyunsal anlamda ise kaleciler birçok kez müsabakaya doğrudan etki ettikleri bilinmektedir. Bu etkilerin kimi zaman takımlarının aleyhine olduğu gözlemlenmiştir. Bu olumsuz etkilerin yakın örneklerinden birisi de 2017-2018 Şampiyonlar Ligi Final etabında oynanan Real Madrid – Liverpool maçında gerçekleşen Liverpool kalecisi Loris Karius'un yapmış olduğu iki mutlak hata Liverpool'un kupayı kazanamamasında büyük etkenlerden birisi olmuştur. Kimi zaman takımının kaybetmesine neden olan kaleciler galibiyetlerde ve şampiyonluklarda da en büyük mimarlardan ve pay sahiplerindedir. Bu olumlu etkilerin akılda kalan örneklerinden birisi ise 1999-2000 Sezonu UEFA Avrupa Ligi Final etabında Galatasaray – Arsenal maçında 10 kişi oynayan Galatasaray takımının kalecisi Claudio Taffarel'in 119. dakikada yapmış olduğu mutlak gol pozisyonundaki kurtarış Galatasaray'ı penaltılara taşımış ve ardından kupayı kazanmalarında etkin rol oynamıştır.

Kalecilerin bazı maçlarda olumlu yönde bazı maçlarda ise olumsuz yönde etki etmesinin yanında kimi kaleciler de aynı maç içerisinde maç skoruna hem olumlu hem olumsuz etkiler sağlamaktadırlar. 2007-2008 Şampiyonlar Ligi son 16 turu 2.ayak maçında 2 mutlak hatalı gol yiyerek skora takımı adına olumsuz etki eden Volkan Demirel 90 dakikalık süre sonunda kurallar gereği penaltılara giden müsabakada 3 penaltı vuruşunun gol olmasını engelleyerek takımının bir üst tura çıkmasına olumlu yönde katkı sağlamıştır. Kaleciler liglerin ve kupaların her müsabakalarında ve müsabakaların her dakikalarında skora doğrudan etki etmeye en uygun mevki oyuncularındırlar. Bu özellik kalecilerin değişimlerinin ve gelişimlerinin oyunun temel amacı olan gol atma aksiyonunu etkilediği için oyunun bütünü etkilemektedir.

Ancak günümüz futbolunda kalecilerin sadece savunma becerilerine ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu nedenle kalecilerin hücum etkilerinin de araştırılması kaleci profillerinin tespiti açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Futbol yapısı ve oyun kuralları ilk oluşturulduğu tarihten günümüze kadar ihtiyaçlar ve çeşitli sebeplerden ötürü zaman zaman değişiklikler ile yenilenmiştir.

Bu değişimler kalecilerin rollerini kimi zaman değişime zorlarken kimi zaman herhangi bir davranışsal bir reaksiyona meydan vermemiştir.

Modern futbolda kaleci mevki öylesine içselleştirilmiştir ki oyun sistemleri ifade edilirken (4-4-2 veya 4-3-3 gibi) kaleciden söz edilmemektedir(Wilson, 2012). Son yıllarda futbolda değişen oyun kuralları, kullanılan topların yapısı, oyun sistemlerinde meydana gelen değişimler yeni bir kaleci profilinin oluşmasına sebep olmuştur. Kaleciler günümüzde sadece savunma becerileri ile ön planda değil aynı zamanda ofansif becerileriyle de takımlarına katkı sağlamaktadırlar. Futbol kalecilerinin kural değişikliklerine ve değişen futbol anlayışına adaptasyonlarının boyutlarını incelemek bu çalışmanın ana problemidir.

Araştırmanın Alt Problemleri

1. Futbol kalecisinin savunma becerilerinde yıllara göre değişimler var mıdır?
2. Futbol kalecisinin hücum becerilerinde yıllara göre değişimler var mıdır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma kapsamında sadece 1993-2020 yılları arasında oynanan 28 Şampiyonlar Ligi final maçı incelemeye tabi tutulmuştur.

Araştırmanın Varsayımları

Çalışma sonuçlarını destekleyici nitelikte olan ve websitelerinden alınan transfer bedellerinin kayıtları ve belirtilen enflasyon oranlarının doğru oldukları varsayılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

Dünya'da en çok izlenen ve oynanan spor dalların başında futbol gelmektedir. FIFA'nın yaptığı araştırmalar sonucunda 204 farklı ülkede 250 milyona yakın lisanslı futbolcu bulunduğu ve lisanslı futbolcuların yaklaşık %1'lik dilimi profesyonel olarak futbol oynadığı bilinmektedir (Andersen, 2003).

1.1. Futbolun Tanımı

Futbol 11 oyuncudan oluşan 2 takım arasında, 105-120m uzunluk, 64-75m genişlik dikdörtgen bir sahada, özellikleri kurallarla belirlenmiş bir top kullanılarak 2 adet 45 dakikalık periyottan oluşan müsabaka süresi toplamda 90 dakika olan bir takım sporudur (Güler, 2019).

Futbolun birçok disiplinle bağlantılı oluşu futbolu tanımlarken farklı görüşlerin oluşmasında etkili olmuştur. Bir matematikçi ve futbolda analizin ilk isimlerinden olan Valery Lobanovski futbolu önceden tanımlı kısıtlamalar (kurallar) ve bir alanda(futbol sahası) 11 kişilik 2 alt faktörden meydana gelen 22 faktörlü bir sistemden ibaretti. Bu iki alt faktörden hangisi güçlüyse kazanan taraf olacak, güçleri eşitse berabere kalacakları bir sistem olarak görüyordu (Wilson, 2013).

1.2. Futbol Oyun Kuralları

Futbol çeşitli şekillerde tanımlanabilmektedir. Kimi tanımlar bu oyunu oldukça detaylı tanımlarken kimi tanımlar ise oyunu ifade etmek için kısa kalmaktadır. Futbol sanıldığından çok daha detaylı kurallardan oluşmaktadır.

1.2.1. Ofsayt kuralı

Oyun ortaya ilk çıktığı tarihlerden itibaren zaman içerisinde değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikleri kimi zaman saha içerisinde gerçekleşen beklenmedik olaylar kimi zaman ise teknolojiye meydana gelen gelişmeler tetiklemiştir. Bu süreçte kalecinin hareketlerini ve davranışlarını etkileyen kural değişikliklerinden birisi de ofsayt kuralında meydana gelen değişikliklerdir.

Ofsayt pozisyonunda olmak ihlal kabul edilmemektedir. Oyuncu Őu durumlarda iken ofsayt pozisyonundadır. Vücutunun herhangi bir noktasının bir bölümü rakip yarı sahasında ise ve vücutunun herhangi bir bölümü top ve sondan ikinci rakipten daha yakın olma durumuna ofsayt pozisyonu denilmektedir. Pozisyonu değerlendirirken sahadaki hiç bir oyuncunun elleriyle kolları değerlendirmeye dâhil edilmez. Oyuncu sondan ikinci rakip ile aynı hizada ve/veya son iki rakiple aynı hizada olduğunda ofsayt pozisyonunda değildir.

Şekil 1 Ofsayt kuralı

Aynı takımdaki oyuncunun temas ettiğinde ofsayt pozisyonunda bulunan oyuncu, aktif olarak oyuna katılması sebebiyle, aşağıda belirtilen zamanlarda ofsayt olarak değerlendirilir.

Aynı takımdaki oyuncuların temas ettiği topa temas ederse ve/veya aşağıda belirtilen zamanlarda rakibine müdahale ederse, görüş açısını kapatarak rakip oyuncunun topa müdahalesini engellerse ve/veya topu kazanmak için rakip oyuncuyla mücadeleye girerse ve/veya yakındaki topa oynamak için hareket ederse ve/veya rakibinin topa oynamasını etkileyen bir hareket yaparsa, top direkler, müsabaka görevlileri veya rakipten geri döndüğü anlarda rakibin kasıtlı yaptığı kurtarışlar haricinde ofsayt pozisyonundaki oyuncu ofsayt ile cezalandırılır. Taç atışı, korner atışı ve kale vuruşlarında ofsayt ihlali gerçekteŐmez (IFAB, 2020).

1.2.2. Geri Pas Kuralı

Kalecilerin kendi takım oyuncularından ayakla atılan pasları elle temas etmeleri yasaklanması (Geri Pas Kuralı) 1992 yılından itibaren uygulanmaktadır. Geri pas kuralı kalecilerin özelliklerinde büyük değişikliklere yol açtığı düşünülmektedir.

1.2.3. Penaltı Atışı kuralı

1905 yılında kaleciye penaltı atışı yapılırken kale çizgisi üzerinde durması kuralı eklenmiştir. 1929 yılında bu kurala "penaltı atışı atılana kadar" ifadesi eklenerek detaylandırılmıştır. 1986 yılında ise penaltı atacak oyuncunun açık olarak bildirilmesi kuralı ilave edilmiştir. 1987 yılında ise kaleci, kale direklerinin bir veya birkaçına temas ettikten sonra başka bir oyuncuya çarpmadan gol olması durumunda golün geçerli olacağı kararlaştırılmıştır. 1997 yılında kalecilerin kale çizgisi üzerinde olmak kaydıyla hareket edebilmesine izin verilmiştir. 2006 yılında eklenen kurala göre ise penaltıyı atan oyuncu/takım oyuncuları kural ihlali yapması durumunda top kaleye girer ise gol geçersiz sayılarak vuruş tekrarlanır, girmez ise vuruşu yapan takım aleyhine indirekt serbest vuruş kararı verilmektedir.

1.3. Dünyada Futbolun Gelişimi

Futbol kaynaklarına bakıldığında ilk ne zaman oynandığı ve nerede oynandığı bilgilerine kesin olarak ulaşılamamaktadır. Çeşitli bölgelerde farklı isimlerle anılan futbol oyununa Türkler "TEPÜK", Romalılar "HARPASTUM" Eski Yunan ise "EPİSKİROS" ismini vermişlerdir. Bu popüler oyun ilk olarak oynandığı ülkeler Amerika Kıtası'nda Meksika; Avrupa Kıtası'nda İtalya, Fransa, Yunanistan ve İngiltere; Asya Kıtası'nda Çin, Hindistan, Japonya; Afrika Kıtası'nda ise Mısır'da oynandığına çeşitli kaynaklarda ulaşılabilmektedir. Bu ülkelerin ardından diğer ülkelere de çeşitli yollarla yayılmıştır (Urartu, 1994). Tarihi eser nitelikli birçok eser ve anıttan aktarılanlara göre futbolun ilkel zamanlarından biri kabul eden oyun M.Ö. 3000 yıllarında Mısır ve Asya Kıtası'nda ayak, el kısıtlamaları olmadan oynanmıştır (Goldblatt, 2008).

Futbolun Çin tarihindeki yerine bakıldığında M.Ö. 269 tarihinde İmparator Huang-Ti döneminde askeri alanda kullanarak askerlere çeviklik kazandırmak amacıyla futbol oynatılmıştır. Çin efsanelerine göre oyunun tarifi yere çakılı iki kazık arasından yuvarlak bir cismi geçirme esasına dayanmakta olduğu anlaşılmaktadır. Farklı imparatorlar tarafından da oynatılan bu oyunun halk arasında oynanması M.Ö. 225 yılları olarak tarihe geçmiştir. Dönemin halk şairleri tarafından bu oyundaki kahraman ilan edilen oyuncuların başarılarından ve oyundaki yetkinliklerinden övgüyle bahsettikleri bilinmektedir (Urartu, 1994).

Modern Futbolun doğuşuna yakın tarihlere bakıldığında, "Trinity College" de bulunan İngiltere'deki kolejlerin temsilcileri, modern futbolun kurallarını kararlaştırdığı görülmektedir. 1857 yılında ise ilk İngiliz futbol kulübü olma unvanını Sheffield Club kazandığı bilinmektedir. 1863 yılında "İngiltere Futbol Federasyonu" kurularak bu federasyonun belirlediği kurallar çeşitli ülkelerde de uygulanmaya başlandığı tespit edilmiştir (Terlemez, 2019).

Modern futbolun ilk dönemlerinde yaygınlaşmamasının nedenlerinden birisi de futbolun kriket, boks ve at yarışı benzeri sporlar gibi üst sınıfa değil alt sınıfla bağdaştırılmış bir spor olarak görülmesidir. Üstelik o dönemlerde futbol, bölgeden bölgeye değişen oyun kurallarıyla organize bir spor olmaktan çok uzak durumda olduğu bilinmektedir (Collins, 2013).

Futbola düzenli bir kural bütünlüğü getirme çabaları ilk olarak Cambridge Üniversitesi'ndeki oyuncular tarafından gerçekleştirilmiştir ancak tam anlamıyla başarılı olunamamıştır. İlk futbol federasyonu 1863 yılında Londra'da yapılan müzakereler sonucunda 12 kulüp tarafından kurulduğu ve hala devam etmekte olan FA Cup turnuvasını düzenledikleri bilinmektedir (Gifford, 2006).

Modern futbolun İngiltere'de doğduğunu kabul etmekle birlikte profesyonel modern futbol, dünyanın diğer bölgelerine yayılmasında en büyük pay sahibi İngiliz tüccarlar, eğitimciler ve denizciler olduğu söylenebilmektedir. Boş zaman eğlencesi olarak oldukça benimseyen işçiler ve denizciler modern futbol bu sınıflarla birlikte Batı Avrupa'dan Güney Amerika'ya kadar çeşitli bölgelere taşınarak yayıldığı bilinmektedir (Bozlu, 2018). 1800'lü yılların tamamlanmasıyla İngiltere'deki futbola dair gelişmeler, yaşanan 1.Dünya Savaşı ve 2.Dünya Savaşı arasındaki 25 yıllık zaman futbolun tüm Avrupa'ya yayılması için yeterli olduğu tespit edilebilmektedir.

Bu süreçte neredeyse tüm Avrupa'da futbol profesyonellik kazanarak oyuncular ücretler olarak oluşturulan liglerde mücadele ettikleri bilinmektedir (Lanfranchi, 2015; akt. Bozlu 2018).

1.4. Dünyadaki Futbol Federasyon ve Konfederasyonları

Futbol organizasyonları yıllar geçtikçe daha organize ve daha federe bir yapıya sahip olmuştur. Günümüzde dünyada birçok futbol federasyon ve konfederasyonu bulunmaktadır. Bu federasyonları ve konfederasyonları sıralayacak olursak aşağıdaki gibi ifade edebiliriz.

1.4.1. Uluslararası futbol federasyon birliği (FIFA)

Mayıs 1904 tarihinde kurulan Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA), İsveç, Hollanda, Belçika, İsviçre, Fransa ve Danimarka'nın katılımıyla o dönemde sadece Britanya'da düzenlenen bir turnuvayı dünya çapında bir turnuva olarak uygulamak için Paris'te kurulduğu bilinmektedir (Akşar ve Merih, 2008).

Tüzüğünde yazılı maddelere göre futbolun geliştirmek ve işleyişi sürdüren diğer kurumları denetlemek olan FIFA kâr amacı gözetmeyen bir dernek statüsündedir. Bu sebepten ötürü oyun kurallarını değiştirme, düzenleme gibi görevleri bulunan bir kurum niteliği taşıyan FIFA Kadınlar ve Erkekler Dünya Kupası gibi saygın turnuvaların uygulayıcısı durumundadır (Boniface, 2007).

1.4.2. Kuzey ve orta amerika ile karayipler konfederasyonu (CONCACAF)

Kuzey ve Orta Amerika ile Karayipler Konfederasyonu (CONCACAF) 1961 yılında kurulan Güney Amerika dışındaki bütün Amerikayı ve Karayiplerde faaliyet gösteren 41 Üye Birliğin üye olduğu FIFA'nın konfederasyonlarından birisidir. CONCACAF, CONCACAF Milletleri Ligi ve yerel takımlar için Altın Kupa, Scotiabank CONCACAF Şampiyonlar Ligi, Karayipler Kulüp Şampiyonası, Scotiabank CONCACAF Ligi turnuvalarını insanlarla buluşturmaktadır (CONCACAF, 2021).

1.4.3. Güney amerika futbol konfederasyonu (CONBEMOL)

FIFA'nın 6 konfederasyonundan ilki olan Güney Amerika Futbol Konfederasyonu (CONBEMOL) 10 üye ülkesiyle Güney Amerika Bölgesinde 1916 yılında kurularak faaliyetlerine başladığı tespit edilebilmektedir (Gifford, 2006).

1.4.4. Asya futbol konfederasyonu (AFC)

1954 yılında kurularak faaliyetlerine devam eden Asya Futbol Konfederasyonunun (AFC) 44 üye ülkesi bulunmaktadır (Gifford, 2006).

1.4.5. Okyanusya futbol konfederasyonu (OFC)

Okyanusya Futbol Konfederasyonu (OFC), Güney Pasifik bölgesinde futbol organizasyonlarından ve gelişmelerinden sorumlu olan bu konfederasyon FIFA'nın en küçük konfederasyonudur. OFC'nin desteklediği 11 üyesi ve iki ortak üyesi bulunmaktadır Bu konfederasyonun ilk adımları Avustralya ve Yeni Zelanda Futbol Federasyon başkanları ile birlikte dönemin FIFA başkanı tarafından atılmıştır ve ilerleyen zamanlarda OFC resmi olarak 1966 yılında Avustralya, Yeni Zelanda, Fiji ve Papua Yeni Gine kurucu üyeleri tarafından kurulmuştur (OFC, 2021).

1.4.6. Afrika futbol konfederasyonu (CAF)

Afrika Futbol Konfederasyonu (CAF), Afrika kıtasında bulunan 1957 yılında Mısır, Etiyopya, Sudan ve Güney Afrika'nın kurucu üyeleri tarafından kurulmuştur. Mısır merkezli bu konfederasyonun günümüzde 54 üyesi bulunmaktadır. Konfederasyon Total CAF Şampiyonlar Ligi, Total CAF Konfederasyon Kupası, Total CAF Süper Kupası gibi kıtanın öncü futbol organizasyonlarından sorumludur (CAF, 2021).

1.4.7. Avrupa futbol federasyonları birliği (UEFA)

55 üyesi bulunan Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) Avrupa kıtasındaki futbol faaliyetlerinden sorumlu, Avrupa futbolunun gelişmesi ve değerlerinin korunması amacıyla faaliyetlerine devam eden bir kurumdur. 1954 yılında kurulan UEFA, UEFA Avrupa Ligi, UEFA Şampiyonlar Ligi, UEFA Süper Kupası turnuvalarını organize eder (UEFA, 2021).

1.4.7.1. UEFA Inter Toto Kupası

Inter Toto Kupası UEFA Kupası ve Şampiyonlar Ligine katılmaya hak kazanamayan takımların yer aldığı, başarılı kabul edilen ilk üç takımın UEFA kupasına dâhil edildiği 1961-2008 yılları arasında organize edilen turnuvadır (Kuruloğlu, 2010).

1.4.7.2. UEFA Şampiyon Kulüpler Kupası

1955-56 sezonu itibariyle oynanmaya başlayan Şampiyon Kulüpler Kupası 17 ülkeden kendi ulusal liglerinde şampiyon olan takımlar katılarak toplamda 29 müsabaka oynanmıştır. 1992-93 sezonuna kadar devam eden organizasyon bu tarih itibariyle UEFA Şampiyonlar Ligi adını alarak statüsünde değişikliklere gidilmiştir (Orta, 2000).

1.4.7.3. UEFA Süper Kupası

UEFA Şampiyonlar ligi Şampiyonu ve UEFA Avrupa Ligi Şampiyonu arasında tek müsabakadan oluşan futbol organizasyonudur (UEFA, 2021).

1.4.7.4. Fuar Şehirleri Kupası

1955 yılında ilk defa futbol dünyasında adı geçen Fuar Şehirleri Kupası 1958 yılına kadar fuar şehirlerinin takımları katılabilmekteydi. 1958 yılında bu kural kalkmasına rağmen turnuvanın şimdiki UEFA kupası ismini alması 1971 yılını bulduğu bilinmektedir (Orta, 2000).

1.4.7.5. Kupa Galipleri Kupası

1960 yılı itibariyle UEFA tarafından düzenlenen ve kendi ulusal liglerindeki kupada şampiyon olan takımların dâhil edildiği bir turnuva olan bu organizasyon 1999 yılı itibariyle UEFA kupasına dâhil edilmiştir (Kuruloğlu, 2010).

1.4.7.6. UEFA Kupası

Fuar Şehirleri Kupasının 1971 yılında UEFA Kupası ismini almasının ardından günümüzde devam etmekte olan Avrupa Kupasıdır (Kuruloğlu, 2010). Günümüzde UEFA Şampiyonlar Ligi turnuvasından sonra kulüp düzeyinde en değerli futbol organizasyonu olarak kabul görmektedir (UEFA, 2021).

1.4.7.7. UEFA Şampiyonlar Ligi Kupası

1955-56 sezonunda ilk defa oynanan Şampiyon Kulüpler Kupası 1992-93 sezonundan itibaren UEFA Şampiyonlar Ligi Kupası ismini alan organizasyon Avrupa'nın saygın kulüplerarası turnuvası olarak kabul edilmektedir (Sönmeyenmakas, 2008).

1.5. Futbolda Mevkiler

Futbolun ilk ortaya çıktığı zamanlardan beri birçok değişim ve gelişim meydana gelmiştir. Bu gelişim ve değişimin futbol mevkilerinin oluşmasını da sağladığı düşünülmektedir. Mevkiler ortaya çıktıktan sonra değişen futbolla birlikte kimi mevkiler tarihte kaybolurken, gereklilikler ve yeni arayışlar doğrultusunda yeni mevkiler de ortaya çıkmıştır. Kendi içerisinde değişimler meydana gelse de mevkiler uzun yıllardır kaleci, defans, orta saha, forvet olarak 4 ana başlıkta ifade edilebilmektedir.

Bu mevkiler oluşurken birbirinden bağımsız 11 oyuncuyu kullanarak rakibe üstünlük sağlamak ve skor elde etme amacı olan bu oyunda karşınıza size karşı aynı amacı güden farklı bir takım çıkmaktadır. Her iki takımında bu amacına hizmet etmesi için mevkiler ve sistemler üzerinde değişimler ve gelişimler meydana gelmektedir. Geçmişten günümüze saha içindeki karışıklık bu kavramlar ile bir düzene sokulabilmiştir (Wilson, 2017).

İlk zamanlarda rakibe göre daha fazla gol atma amacına dayalı bir anlayışa sahip olan modern futbolun zaman içerisindeki değişimi daha fazla gol atma düşüncesine ilave olarak rakibine de daha az gol attırma düşüncesi eklenmiştir. Top sürme odaklı 2-8 oyun sisteminden sonra oluşan yeni sistemler bireysel becerilerin yanında bloklar arasındaki iletişim ve koordinasyon ile savunmaya katılan oyuncu sayısını artırarak rakibine daha az gol attırma düşüncesine hizmet etmişlerdir (Bui, 2019).

1.5.1. Defans

Birincil görevleri rakip oyuncuların gol atmasına oyalama, yakın takip, topları uzaklaştırma gibi yöntemlerle müdahale ederek engel olma gibi temel sorumlulukları olan oyunculara defans oyuncusu denilmektedir. Genellikle fiziksel yönden diğer oyunculara göre kuvvetli, cesur ve sıçrama kabiliyetleri yüksek olarak

tanınmaktadır. Modern futboldaki defans oyuncularına, savunma görevlerine ilave olarak oyun kurma ve hücum destek gibi hücumu yönelik görevler verilmeye başlanmıştır (Dikkatli, 2020).

1.5.2. Orta saha

Oyunla ilişkileri farklı mevkideki oyunculara göre daha fazladır. Defans ve forvet blokları arasındaki bağlantıyı ve iletişimi gerçekleştirmek başlıca görevlerindendir (Urartu, 1994). Bu görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için sözlü/sözsüz iletişim becerileri yüksek, teknik kapasite ve top hâkimiyetinde diğer mevkilere göre daha yetkin olması beklenmektedir. Savunma oyuncularından hem savunmaya hem de hücumu katkı yapması beklenmektedir. Bu beklentilerin gereklilikleri oyuncuların çok daha fazla sayıda özelliğinin iyi düzeyde olmasıyla sağlanabilmektedir.

Birçok farklı özelliğin bir oyuncuda toplanması zor olduğu düşünülürse orta saha mevkiinde oynayan oyuncular birbirini tamamlayacak şekilde sahada görevlendirilmelidirler. Orta saha da görev alan sporcular kendi içinde öne çıkan özelliklerine göre çeşitli sınıflandırmalara dâhil edilmektedir. Bu sınıflandırmalara defansif orta saha, hücumcu orta saha gibi örnekler verilebilir (Sever, 2013).

1.5.3. Forvet

Kalecinin birincil görevi golü engellemek olduğu gibi forvet oyuncularının birincil görevi ise gol atmalarıdır. Bu mevkideki oyuncular gol atabilmek için fırsat kollamaktadırlar. Görevlerini topla buldukları zamanlarda en uygun tekniği kullanarak yapmaktadırlar. Bunun yanında topun kazanılması için rakip oyunculara baskılar, topsuz ve topsuz koşular yaparak kendisi ve takım arkadaşları için uygun alanlar oluşturmak forvetlerin görevleri arasındadır (Gülşen, 2008). Orta sahalarda yapılan mevki içerisindeki öne çıkan özelliklere göre sınıflandırmalar forvetler için de yapılabilmektedir. Forvet mevkiindeki bu sınıflandırmalara ise bitirici forvetler, pivot forvetler gibi örneklendirmeler yapılabilir (Sever, 2013).

1.5.4. Kaleci

Kaleciler, takımlarının vazgeçilmez alanında uzman oyuncularlardır. Kalecileri diğer oyuncularla karşılaştırıldığında bir hareketiyle skora ve müsabakanın kazanılıp

veya kaybedilmesine etki edebilmesi önemlerini artırdığını söyleyebilmek mümkündür. Oyun içerisinde elleriyle topa müdahale edebilen tek oyuncu olan kaleciler savunma bloğunun en gerisinde yer alırlar (Smith, 1997).

Milner ise (1999) kalecileri gol olmasını engel olmaya çalışan, sahada diğer oyuncularından farklı formalar giyen, ceza sahası içerisinde topa elle müdahale ayrıcalığına sahip tek oyuncu olarak tanımlamaktadır. Aynı zamanda kalecilerin hızlı düşünme, hızlı karar alma, cesur olma ve soğukkanlılık gibi birçok özelliğe sahip olmasıyla birlikte çeviklik, koordinasyon gibi fiziksel yeterliliklere de sahip olması gerektiğini ifade etmiştir (Milner, 1999).

Jonathan Wilson (2012) ise kalecilerin takımlar içerisinde son derece içselleştirildiğini bunun somut örneklerinden birisinin de sistemleri ifade ederken kalecilerden söz edilmemesi olduğundan bahsetmiştir (Wilson, 2012).

Yıldız (2002) ise kalecileri farklı olarak futbol sahasında konumlandığı alan sebebiyle kaleciler oyunu en geniş ve rahat şekilde izleyebilen oyunculardır diye tanımlamaktadır. Takım arkadaşlarının hücum ve savunma hareketlerinin gözleme ve değerlendirme yapabilmektedir. Kaleciler bu avantajlarını takım arkadaşlarını uyaran ve yönlendiren bir oyuncu olmalıdır. Kaleciler hücumu başlatan ilk oyuncu konumundayken aynı zamanda rakip hücumlarının yapıldığı kalenin son koruyucusudur demiştir (Yıldız, 2002).

Gündüz (2014) elit düzey kalecilerin ortak özelliklerini uzun boylu olmaları, düzeyde sıçrama yeteneğini, çeviklik, stabilizasyon ve vücut farkındalığı duyularının çok iyi durumda olması olarak ifade etmiştir (Gündüz, 2014).

1.6. Kaleci Profilleri

Futbolun değişen ve gelişen yapısı bu oyunda büyük bir payı olan kalecileri profillerini de etkilemektedir. Kaleci profilleri dönemin şartlarındaki oyunun gereksinimlerine ve taktiksel beklentilere göre değişiklik gösterebilmektedir.

1.6.1. Libero kaleci (süpürücü) kaleci

Macaristan ve İngiltere arasında 1953 tarihinde oynanan bir maçın ilk yarısında İngiltere takım oyuncusu Stan Mortensen'e Jimmy Dickinson tarafından uzun bir pas atıldı. Macaristan takımının kalecisi Gyula Grosics ise ceza sahasından dışarı çıkarak

harika bir zamanlamayla topu uzaklaştırdı. Bu pozisyonu Spiker Kenneth Wolstenholme alışmamış ve etkili bir hamle olarak yorumladı. Grosics'in sahada fazladan bir defans oyuncusu gibi oynaması takımının vazgeçilmez bir parçası olmasını sağlamıştır. Ayrıca kalecilerin antrenmanlarda kaleden farklı mevkilerde de görev almaları gerekli zaman ve pozisyonlarda libero kaleci görevini yapabilmelerinde kolaylık sağladığı düşünülmektedir (Wilson, 2012).

1960'lı yıllardaki Ajax takımı hücum yaparken oyunu genişletme, savunma yaparken de daraltma prensibiyle hareket etmekteydi. Bu oyun anlayışı takımın sahanın ön bölgelerinde baskı yapmalarına ve ofsayt taktiği uygulamalarına dayalı bir anlayıştı. Bu oyun anlayışının savunma oyuncularını kale arasında büyük boşluklar bırakılmasına sebep olması dezavantajlarından birisi olarak kabul edilmekteydi. Bu boş alana atılacak toplardan oluşabilecek pozisyonları önlemek amacıyla kaleciye proaktif bir rol verilmiş, top atıldığında topu süpürerek müdahale edecek ve sonucunda pozisyonun oluşmasını engellenmesi amaçlanmıştı (Wilson, 2012).

1.6.2. Çizgi kalecisi

Çizgi kalecileri, libero (süpürücü) kalecilerden farklı olarak kale alanı bölgesinden uzaklaşmayı genelde tercih etmeyen, reaksiyon ve çeviklik özellikleriyle ön plana çıktığı kabul edilen kaleci profilidir. Günümüzde değişen ve gelişen futbolla birlikte kalecilerin de libero özelliğe sahip olması beklenmektedir. Dolayısıyla çizgi hâkimiyetleri çok yüksek olsa dahi bu profildeki kaleciler günümüzde kalecilerden beklenen görevleri tamamıyla yerine getiremediği düşünülmektedir.

1.7. Futbolda Temel Teknikler

Futbolda oyunun amaçlarını gerçekleştirebilmek için zaman içerisinde belirli normlar oluşturulmuştur. Bu normları temel teknikler başlığı altında ele alabilmekteyiz. Temel teknikler minimum enerji ile mümkün olduğunca fazla performans elde etmeye yarayan hareketleri uygulama biçimidir.

1.7.1. Vuruş Teknikleri

Müsabaka esnasında oyun pratiğinde vücudun farklı bölgeleri ve şekilleriyle vuruşlar yapılırsa da futbol kaynaklarında 5 temel vuruş futboldaki temel vuruş tekniklerini oluşturmaktadır.

Topa vuruşlar yapılırken vuruş ayağı, destek ayağı, yaklaşım koşusu, yaklaşım açısı ve topun ayakla temas ettiği yüzey alanı gibi noktalara dikkat edilmelidir (Aslan C. S., 2018). Bu teknikler; ayak içi, ayaküstü, ayak iç üstü, ayak dış üstü ve kafa vuruş tekniği olarak sıralanabilir (Aksoy, 2018). Vuruş teknikleri saha içerisinde uygulanırken zamanlama faktörü de eklenerek pas isabetini ve kalitesini belirleyen faktörlerden birisi haline gelmektedir.

1.7.2. Top kontrol teknikleri

Müsabaka esnasında oyunu kontrol etmek için her an ve pozisyonda topun kolayca kontrol edilebilmesi gerekmektedir. Kolayca kontrol edilebilen top ve oyun başarıya ulaşmak için önemli bir etkidir. Bu teknikler ise ayak içi, ayak tabanı, göğüs kontrol ve diz kontrol (Aslan, C. S., 2018). Bu teknikler ayak tabanı kontrol, ayak içi kontrol, ayaküstü kontrol, ayak dışı kontrol, diz üstü kontrol ve göğüs ile kontrol olarak ifade edilebilmektedir (Aksoy, 2018).

1.7.3. Top sürme teknikleri

TFF top sürme tekniğini "*Oyuncunun topla hareketliliği ve topu hareket halinde kontrol altında tutabilmesi*" şeklinde tanımlamaktadır. Top sürme anında top kontrolünün iyi derecede vücut uyumuna gereksinimi olmasıyla birlikte top sürülürken çevre kontrolü yapılmasının önemi bilinmektedir (TFF FGD-8). Bu teknikler ayaküstü top sürme, ayak iç üstü top sürme, ayak dış üstü top sürme olarak sıralanabilir (Aksoy, 2018).

1.8. Kalecide Bulunması Gereken Özellikler

Günümüzde kalecilerin görev ve sorumluluk alanları oldukça genişlemiştir. Bu yeni görev ve sorumluluklar çerçevesinde kalecilerin de sahip olması beklenen özellikler de zamanla ortaya çıkmıştır. Bu faktörlerden mümkün olduğu kadar fazla sayıda özelliğin iyi durumda olması istenilen bir durum olduğu bilinmektedir.

1.8.1. Psikolojik özellikler

Kalecilerin takımla birlikte savunma yaparken en kritik anlarda ve pozisyonlarda görev alması kaleciler için güçlü bir psikolojik dayanıklılık gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır (Gündüz, 2019).

Kaleciler özel oyuncu olarak kabul edilmelerinin yanında yaptıkları hatalar sonucunda en kolay eleştirilere maruz kalabilen oyuncular konumundadırlar.

1.8.1.1. Cesaret

Kalecilerin müsabaka anında iyi performans göstermeleri için gerekliliklerden birisi de kritik anlarda cesurca sorumluluk almalarıdır (Gündüz, 2019).

Kaleciler toplara kimi zaman ceza alanı içerisinde müdahale ederken kimi zaman da ceza alanı dışarısına çıkarak toplara müdahale etmeleri gerekmektedir. Bu toplara müdahale ederken cesaretli ve korkusuz olmaları günümüz beklentileri arasındadır. Rakibin attığı sert şutlar, kalabalık oyuncular arasında havadan veya yerden toplara müdahaleler gibi cesaret gerektiren hamleleri yaparken tereddüt etmemeleri gerekmektedir (Yıldız, 2002).

1.8.1.2. Konsantrasyon

Samur ve ark. (2017) konsantrasyonu dikkati bir yerde toplama olarak tanımlamışlardır. Beyin merkezinde odak noktasının dağılması sonucunda kasılmasına ihtiyaç olmayan bölgelerin de kasılması, gerek duyulmayan bir enerji kaybına neden olmaktadır (Samur ve ark., 2017).

Kalecilerin sahada gerçekleşen aksiyonları takip edebilmesi hazır bekleme ve takım arkadaşlarını yönlendirmeleri açısından oldukça önemlidir. Topu ve diğer oyuncuları takip etmek kalecilere oldukça avantaj sağlamaktadır. Bu takip esnasında kaybolacak konsantrasyonlardan meydana gelebilecek hatalar takım arkadaşlarının da psikolojik durumlarını olumsuz etkileyecektir (Yıldız, 2002). Müsabaka boyunca konsantrasyonunu kaybetmeyen kaleciler rakip takımın hücumları esnasında oluşabilecek tehlikelere karşı hazırlıklı olmaktadır (Gündüz, 2019).

1.8.1.3. İstikrar

İyi kalecilerin normal seviyedeki kalecilerden farklarından birisi de istikrardır. İstikrarı hata yüzdesinin devam eden bir şekilde az olması şeklinde ifade edersek iyi kalecilerin özelliklerinden birisine de normal kalecilere göre daha az hata yapmayı sürdürebilir durumda olmalarıdır diyebiliriz. İyi kaleciler olumsuz yönde maçlara çok daha az etki etmeleridir. Kalecilikte istikrar temel olarak performansı üst düzeye çıkarmak ve bu performansı devamlı hale getirebilmektir (Yıldız, 2002).

1.8.1.4. Soğukkanlılık

Kaleciler, müsabaka boyunca soğukkanlı kalmalı ve bu özelliğini tüm maçlarda sergileyebilmelidirler. Müsabakanın herhangi bir anında karşılaştıkları zor ve tehlikeli pozisyonlarda soğukkanlılıkla tepki vererek problemi tanımlayabilir, yorumlayabilir ve problemi çözüme ulaştırabilirler. Soğukkanlılığın korunamaması durumlarında hata yapma ihtimalleri artmasıyla birlikte takım arkadaşlarını da olumsuz yönde etkileyebilirler (Yıldız, 2002).

1.8.1.5. Güven

Güven kelimesi, ileride oluşma ihtimali olan bir fiili başarma duygusuna sahip olmak şeklinde tanımlanabilmektedir. Kalecilerde özgüven istenilen bir özelliktir. Bu özgüven; teknik ve taktik hareketlerdeki performansın antrenmanda provası yapılarak kazanılır. Bu kazanılan özellik ile müsabaka esnasında pozisyonlar gerçekleştiğinde başarabilecek güçte olduğuna inanır ve bunu bilir (Yıldız, 2002).

1.8.1.6. Oyunu Anlama ve İletişim

Kaleciler saha içerisindeki pozisyonları, konumları ve görevleri açısından oldukça stratejik bir oyunculardır. Sahadaki en geniş görüş açısına sahip olan kaleciler, müsabaka esnasında değişen aksiyonları ve pozisyonları takip edebilmek için bu görüşün avantajını kullanmaktadırlar. Takım arkadaşlarıyla iletişim kurarak onların gözlemleyemedikleri durumları aktarırlar ve potansiyel tehlikeleri bireysel olarak veya birlikte savunmaktadırlar. Oyunu anlayabilen kaleciler, doğru tahminler yapmaları ve bu tahminleri takım arkadaşlarına aktarmaları takım halinde savunmayı kolaylaştırmaktadır (Yıldız, 2002).

1.8.1.7. Zamanlama (Timing)

Zamanlama faktörünün her branşta etkili olduğunu herkes tarafından bilinmektedir. Pas, şut, çalım gibi müsabaka içindeki aksiyonları gerçekleştirmek için oldukça önemli bir faktördür. İyi bir zamanlama; zaman ve uzay algısıyla ilgili bir yetenek kabul edilirken doğuştan gelen avantajlara ek olarak çalışmalarla da geliştirilebilen bir özelliktir (Yıldız, 2002).

Kalecilikte zamanlama; "*Kalecinin uygulayacağı teknik ve taktiksel davranışları en uygun zamanda hareket bütünlüğü haline getirmesi.*" şeklinde tanımlanabilmektedir (Gündüz, 2019).

1.8.2. Temel motorik özellikler

1.8.2.1. Kuvvet

Günay ve ark kuvveti "*güç uygulayabilme yeteneği*" ve "*spor aktivitelerinin temel ögesi*" olarak tanımlamışlardır (Günay ve ark., 2013). Performansın düzeyini belirleyen faktörler arasında yer almaktadır. Kalecilerin beklenmedik anlarda gelişen durumlarda; koşu yapma, ani yön değişiklikleri, sıçramalar, topu oyuna sokmalar gibi aksiyonları gerçekleştirmek ve bu hareketleri yaparken diğer oyuncularla girdiği fiziksel mücadelelerden en az etkilenmesi için kuvvet önemlidir (Yıldız, 2002).

Futbol özelinde kuvvet ise performans kalitesini artıran, tendon ve kas travmalarının riskini düşüren ve diğer performans belirleyici motorik özellikleri destekleyen bir özelliktir (Uygun, 2018).

1.8.2.2. Sürat

Sürat sporcunun iki alan arasında maksimum hızda yer değiştirmesine veya yüksek hızda hareket uygulama yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Muratlı, 2003).

Savunma hattının arkasına atılan derin paslara çıkış yapma, rakiple birebir pozisyonlarda, topa hareketlenmeler gibi anlarda süratin yeterli seviyede olması beklenmektedir. Buna benzer pozisyonlarda süredeki küçük oynamalar dahi kritik müdahalelere veya hatalara sebebiyet verebilmektedir (Yıldız, 2002).

Uygun'a göre (2018) sürat, top ve/veya rakibe göre, oyuncunun kendi vücut dönüşlerini gerçekleştirebilecek en yüksek hızda gerçekleştirmesi olarak ifade etmiştir (Uygun, 2018).

1.8.2.3. Dayanıklılık

Sevim(1995) dayanıklılığı; "tüm organizmanın, uzun süre devam eden sportif alıştırmalarda, yorgunluğa karşı koyabilme ve oldukça yüksek yoğunluktaki yüklenmeleri uzun zaman devam ettirebilme yeteneğidir" olarak tanımlamıştır (Sevim, 2002).

Kalecinin peş peşe gelen rakip hücumları savunması ve oyunun diğer bölümlerindeki topsuz oyundaki görevlerini yerine getirmesi süre geçtikçe yorgunluğa sebebiyet verebilmektedir. Kalecinin saha içerisinde göstermiş olduğu performansı müsabaka boyunca devam ettirebilmesi için kalecilerin dayanıklılık yönünden yeterli seviyede olmaları gerekmektedir (Yıldız, 2002).

1.8.2.4. Çeviklik

Çeviklik düzeyinin iyi olma gerekliliği futbolun müsabaka içindeki hareketliliğinden ortaya çıkmaktadır (Reilly ve Williams 2003). Bir futbolcunun ani ve süratli olarak yön değişimlerini, beklenmedik hızlanma ve yavaşlamalar gibi hareketlerin kalitesine etki eden bir bileşen olan çeviklik özelliği güç, esneklik ve kuvvet gibi özelliklere göre elit futbolcuları diğer sporculardan ayırt daha iyi ayırt edebilmektedir (Özdemir, 2020).

Çeviklik özelliği kalecilerin performanslarının kalitesini belirleyebilmektedir. Kısa mesafeden yapılan şutlara yapılan müdahalelerde, vücudun pozisyonunun ani yön değişiklikleri yapması gereken durumlarda ve peş peşe gelen şutlara müdahale etmek için iyi bir çeviklik düzeyine sahip olunması gerekmektedir (Yıldız, 2002).

1.8.2.5. Koordinasyon

Bir eylemi gerçekleştirmek amacıyla kas sistemi ve merkezi sinir sisteminin (MSS) uyum içinde çalışmasıyla meydana gelen organizasyondur. Futbolda koordinasyon ise bir dizi hareketin uyumlu ve akıcı şekilde yapılabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Aksoy, 2018). Kalecilerin de savunma ve hücumda faaliyet gösterirken bir dizi hareketi uyumlu ve akıcı şekilde yapabilmeleri gerekmektedir.

Koordinasyon, güç, çabuk kuvvet, hız gibi diğer özelliklerin kullanımında etkili bir faktördür. Koordinasyonun kalitesi beceri kalitesiyle doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Futbolcular koordinasyon düzeyleri ve kaliteleri izin verdiği düzeyde hareketleri daha kolay, daha ekonomik ve daha az yorgunluk hissederek gerçekleştirmektedirler (Uygun, 2018).

1.8.3. Fiziksel özellikler

1.8.3.1. Boy

Vitali 2015'de kaleciler için en uygun boy uzunluğunun 1.80 ve 1.93 aralığında olduğunu belirtmiştir. Bu aralıktan daha kısa boy uzunluğuna sahip olan kalecilerin yüksek toplarda ve kurtarışlarda zorlanacaklarını, bu aralıktan daha uzun boy uzunluğuna sahip olan kalecilerin ise yerden gelen ve vücuda yakın atılan topları savunmakta zorlanacağını ifade etmiştir (Nas 2019 akt. Vitali, 2015).

1.8.3.2. Eller

Kalecilerde önemli unsurlardan birisi de topu tutabilme becerisidir. Bu becerinin kalitesine etki eden el ölçüsünün daha geniş olması avantaj sağladığı düşünülmektedir. Rakip tarafından atılan toplarda eller yastık görevi görerek topu savunurlar. Dolayısıyla el ve el bileklerinin güçlü olması gerekmektedir (Yıldız, 2002).

1.9. Kaleci Teknik ve Becerileri

Günümüz futbolunda kaleciler ceza sahası içi ve dışındaki oyun daha fazla dâhil olmaktadır. Değişen oyun kuralları ve gelişen oyun bunu gerektirmektedir. Geçen zamanla birlikte kalecilerin de kondisyon, teknik ve taktik seviyelerinin üst düzeyde olması beklenmektedir. Kalecilerin farklı olmasıyla birlikte diğer oyuncuların beklenen hücum başlatmak, oyunun yönünü değiştirmek gibi beklentilerin de karşılanması kaleciye özgü tekniklerle birleşince kalecilerin sahada en fazla farklı teknik uygulayan oyuncu olmasına neden olmuştur (Erdem, 2003).

Futbolun içerisinde farklı bir uzmanlık olarak kabul edilen kaleci mevki kendine özgü tekniklere sahiptir.

Yıldız (2002) kaleci tekniklerini "*topu en estetik ve hâkim bir şekilde tutma, tokatlama, yumruklama ve oyuna sokma biçimi.*" diye tanımlamaktadır (Yıldız, 2002).

1.9.1. Kaleciye özgü savunma teknikleri

1.9.1.1. Temel Duruş Pozisyonu (Başlama Tekniği)

Rakip takım tarafından yapılan hücumlarda topa müdahale etmek ve rakibi engellemek için kalecinin gerekli tekniği uygulamaya hazır bulunması gerekmektedir.

Bu hazır bulunma haline temel duruş pozisyonu adı verilmektedir. Bu duruş; vücut ağırlık merkezi hafif önde, dizler harekete ivme kazandırmak için hafif bükülü, ayaklar omuz genişliğinde açık, gözler topta, eller serbest şekilde yanlarda ve topuklar yerle temasını kesecek kadar yukarıda diye tarif edilebilmektedir (Yıldız, 2002).

Anahtar Faktörleri;

- Ayaklar omuz genişliğinde açık
- Baş sabit, vücudun tam ortasında ve hafifçe öne uzatılır.
- Vücut ağırlığı önde, ayak parmak uçlarında durulur.
- Gözler toptadır.
- Dirsekler bükülü, eller açık ve vücudun tam ortasında değişken şekildedir.
- Dizler hafif bükülüdür.

1.9.1.2. Baş Hizası Gelen Topu Tutma

Bu teknik uygulanırken baş, göz ve el koordinasyonu önemli bir faktördür. Bu koordinasyonun sağlanması baş, göz ve el aynı hizada bir hat çizmesi beklenmektedir.

Anahtar Faktörler

- Başlama pozisyonu
- Kollar omuz genişliğinde açık
- Dirsekler yere bakacak şekilde kollar uzatılır
- Eller, baş ve vücut topun arkasındadır
- Parmaklar (W) şeklindedir.
- Altın Dokunuş ve Kavrama

1.9.1.3. Bel Hizası Gelen Topu Tutma

Karın boşluğu yastık görevi yapmalıdır. Bu teknik uygulanırken vücudun tamamı top ile kale arasında olması beklenmektedir.

Anahtar Faktörler

- Başlama Pozisyonu

- Kollar ve eller topa doğru dönüktür.
- Topu önce kollarının ön kısmı ile yumuşatır, ardından elleriyle birlikte göğsü ve çene arasına sıkıştırır.
- Altın dokunuş
- Göğüs geriye doğru esneme yaparak tutar.
- Eller, kollar ve vücut topun arkasındadır.

1.9.1.4. Diz Bükerek Top Tutma

Hava ve zemin şartlarına bağlı olarak ani yön değişikliklerine tedbir olarak dizin yerle tamamen temas etmemesi tavsiye edilmektedir.

Anahtar Faktörler

- Başlama Pozisyonu
- Kaleci bir bacağına vücuduna çapraz olacak şekilde dizini bükür. Dizler öne doğru bakarsa bu teknik yanlıştır.
- Kalecinin diğer dizi açılı yapacak şekilde adım atılan ayak topuğuna yakın getirilir.
- Kollar, eller bacaklar ve gövde topun arkasındadır.
- Omuzlar hafif öne doğrudur.
- Eller topa doğru dönük, kollar topa uzanır.
- Altın dokunuş önemlidir. Yerle diz teması her zaman şart değildir.
- Yanlara gelen toplarda kaleci gidiş yönünün ters yönünde dizini bükerek top tutar.
- Bükülen diz ile diğer ayağın topuğu arasındaki mesafe top geçmeyecek genişlikte olmalıdır.

1.9.1.5. Kapaklanarak Top Tutma

Bu teknik uygulanırken top tamamen hâkimiyet altına alınmadan kapaklanma evresine geçilmemesi tekniğin akışı için önemlidir. Kapaklanma süresi vakit

kaybettireceği için ihtiyaç olmadığı zamanlarda hızlı hücum kullanılırken tercih edilmemelidir.

Anahtar Faktörler

- Diz bükerek top tutma tekniğiyle benzerlik gösterir. Farklı olarak top tutulur.
- Topu tutarken dirseklerinin üzerine doğru yatılır.
- Top yere doğru, çok sert veya yere sekmişse bu teknik kullanılır.

1.9.1.6. Yüksek Gelen (Baş Üzeri) Topları Tutma

Bu teknik tamamlanırken yere konma evresinde iki ayak ile konmayı gerçekleştirmek sakatlıkları önleyici bir tedbir olarak görülmektedir.

Anahtar Faktörler

- Topa göre pozisyon
- Başlama pozisyonu
- Zamanlama (Topun rakibin ayağından çıkışını bekleme)
- Topun uçuş yolu takip edilmelidir.
- Top göz hizasından ayrılmayacak en yüksek ve en önde yakalanarak tutulur.

1.9.1.7. Yerden Gelen Topları Yatarak Topları Savunma

Topun arkasına geçilerek ayakta tutuş tekniği uygulamaya vakit olmayan durumlarda kullanılmalıdır. Vücudun tamamı top ve kale arasında olmayacağı için topa yetişilemeyen durumlarda tercih edilmelidir.

Anahtar Faktörler

- Başlama pozisyonu ve yatışa hazırlanma(Ters ayak hareketi başlatır.)
- Zamanlama
- Topun gittiği yöndeki diz dışarı yönde bükülür, ön çapraz adım ile hareket başlar.
- Kolları eş zamanlı olarak öne doğru uzatırken vücudunu o yöne doğru hızlı bir biçimde iter.

- Vücutun yan kısmı üzerine yatar.
- Eller (W) şeklini alır ve kollar topu görmeye engel olmamalıdır.
- Altın dokunuş
- Yattığı taraftaki el topun arkasında ve yerde, diğer el ise topun üstünde ve topu yere doğru bastırır. Zemin 3. el gibi kullanılır.
- Hamle her zaman öne doğru yapılır.
- Topa uzanılırken köprü kurulmaz.
- Topun uzak mesafeye gitmesi durumunda yan veya çapraz adım atılıp sonra vücut fırlatılır.

1.9.1.8. Orta Yükseklikten Gelen Topları Yatarak Topları Savunma

Topa sahip olunduktan sonra konma evresine geçilmesi gerekmektedir. Teknik tamamlandıktan sonra top korumaya alınması tavsiye edilir.

- Hazırlık evresi yerden gelen topları tutma ile aynıdır
- Tutuş evresinde eller topun arkasında (W) şeklini almalıdır.
- Konma evresinde top yere çarpmamalıdır.

1.9.1.9. Havadan Aşırtma Gelen Topları Yatarak Topları Savunma

Anahtar Faktörler

Atlayarak yüksek topu tutma

- Kaleci en yüksek noktada topu tutmaya çalışır.
- Top eller arasında tutulur ve yere ilk top temas ettirilir.
- Zemin üçüncü bir el vazifesi yapar.
- Buzlu ve kaygan zeminde düşüş yaparken dikkatli olunmalıdır.

Atlayarak yüksek topu ters elle çelme

- $\frac{3}{4}$ Adımlama hareketi
- Sıçrayış
- Topun çelinmesi

- Yere düşüş

Atlayarak yüksek topu yakın elle çelme

• Kaleci kurtarışı ters taraftaki el ile çelmede geç kalmış ise aynı yöndeki el ile topu çeler.

- Aynı eli ile düşüşünü yumuşatır.

1.9.2. Kaleciye özgü hücum teknikleri

Kaleciler topa sahip oldukları andan itibaren, hücum yapan oyuncu olarak tanımlanmaktadır. Bu durumdan dolayı kaleciler topa sahip olduklarında çevrelerindeki oyuncuların konumlarını ve aksiyonlarını kontrol ederek en uygun pozisyondaki arkadaşına topu aktarmalıdır. Oyunu istenilen şekilde kuramaması halinde takım dengesini bozarak rakibe gol atabilmesi için hücum şansı verebilmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda kalecilerin oyun kurarken en uygun takım arkadaşına aktararak hücum katkı sağlamaları beklenmektedir (Gündüz, 2009).

Kalecilerin müsabaka içerisinde rakip takıma karşı atak yapmak amacıyla gerçekleştirdikleri çeşitli aksiyonlar kaleciye özgü hücum tekniklerini oluşturmaktadır. Bu teknikler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1.9.2.1. Kale Vuruşu

Kale vuruşu aut atışı olarak da bilinmektedir. Top rakip takım oyuncuları tarafından kale çizgisinden oyun alanının dışına çıkmasının ardından kullanılan atıştır.

- Topa 0-15 °lik açıyla yaklaşılır.
- Destek ayağı topun 10-15 cm yanına konur
- Vuruş ayağı, kalçadan itibaren geriden salınım yaparak topa gelir.
- Topun alt orta bölgesine, ayaküstü vuruş tekniği kullanılarak vuruş yapılır.
- Vuruş yaptıktan sonra ayak salınımına devam eder, vuruş esnasında kollar yana açılarak denge sağlanır.

1.9.2.2. Vole Vuruşu

- Top elle havaya bırakılır

- Ters ayak geriden salınım yaparak topun alt orta bölgesine ayaküstü ile vuruş yaparak topun mesafe almasını sağlar.

- Ters el-ayak koordinasyonu ve zamanlama önemlidir.
- Vuruş yapıldıktan sonra ayak salınım devam etmelidir.
- Ayağın üstü topun atılmak istenildiği bölgeyi göstermelidir.

1.9.2.3. Yarım Vole (Dömivole)

Top yere sektiği anda yön değiştirebilme ihtimaline karşı zeminle ilgili bozukluk olan müsabakalarda tercih edilmemelidir.

Anahtar Faktörler

- Top iki elle yere bırakılarak yerden sektiği anda çok fazla yükseklik kazanmasına izin vermeden topun ortasına ayaküstü ile yapılan vuruştur.
- Topun çok yükseklik kazanmaması önemlidir.
- Zamanlama ve vücut koordinasyonuna dikkat edilmelidir.
- Vuruş yapan ayak ve vücut topun atılacağı bölgeyi göstermelidir.
- Vuruş anında vuruş bacağı gergindir.

1.9.2.4. Yerden Elle Oyuna Sokma

Elle sahip olunan topları oyuna sokmak amacıyla kullanılan tekniklerdir. Genellikle hızlı hücumlarda ve yakın mesafeli oyuna sokmalarda kullanılmaktadır.

Anahtar Faktörler

- Bir adım öne atılarak arkadaki ayak öne doğru bükülür
- Öndeki ayağın ters tarafındaki el top ile birlikte geriden salınım yaparak gelir ve atılır
- Top elden çıkarıldıktan sonra salınım devam etmelidir.
- Vücut ve eller atış yönünü göstermelidir.

1.9.2.5. Havadan Elle Oyuna Sokma

Yerden elle oyuna sokma tekniğine göre genellikle daha uzun mesafelere topu aktarabilmek için kullanılmaktadır.

Anahtar Faktörler

- Topun atıldığı elin ters yönündeki ayak bir adım öne atılır
- Kollar dirseklerden bükülü halde açılarak geriye doğru salınım yapar
- İleri doğru salınım başladığında dirsek gerginleşmeye başlar ve en gergin halindeyken top elden çıkarılır.
- Top elden çıkarıldıktan sonra salınım devam etmelidir.

1.10. Müsabaka Analizi

Müسابakalarda gerçekleşen ve/veya gerçekleşmesi beklenen potansiyel faktörleri veya faktör gruplarını tespit etmek ve anlamlandırmak amacıyla yorumlama uygulamasına müsabaka analizi denilmektedir. Müsabaka analizleri birçok açıdan ele alınarak incelenebilmektedir.

1.11. Müsabaka Analizi Tarihsel Gelişimi

Müsabaka analizindeki yöntemlerin ilk kullanımları asırlar öncesine kadar dayanmaktadır. Bu uygulamalara Mısırlıların dans figürlerini kaydetmek amacıyla hiyeroglif (resim yazısı) kullanmaları ve Romalıların ise insan vücudunun hareketlerinin kayıt altına alınmasında kullanılmıştır. Gelişmelerin devam etmesiyle birlikte Rudolf LABAN 1948 yılında dansçılardan etkilenerek geliştirdiği gözlem metodu günümüze kadar gelmiştir. Rudolf LABAN'ın ortaya çıkarttığı bu sistematığe "Labanotation" veya "Kinetography Laban" isimleri verilmektedir. Bu sistematik ile; hareket, vücut ağırlık merkezi, ritim ve denge, anatomik değişiklik gibi noktaları kaydedilmektedir (William ve ark., 2005).

Kinetography Laban notasyon sisteminin geliştirilmesi "Chorelogy" ismi verilen sistematik oluşturularak Benesh tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu notasyon sisteminde insanın ayak, el bilekleri, dirseklerin üstü, diz ve baş üstü olmak üzere 5 noktası referans alınarak biçimlendirme yapılmıştır (William ve ark., 2005).

Bu sistematiğe karmaşık hareketleri kayıt altına alma, kayıt altına alınan hareketleri sıralama ve hareketlerdeki yeniliklerin sıralanması amacıyla formüle edildiği bilinmektedir. Yalnızca hareketleri kayıt eden bu sistematiğlerin gelişmesi 1970'li yıllardan itibaren müsabaka analizinin doğması ve şekillenmesini sağlamıştır (Müniroğlu ve Deliceoğlu, 2008).

1.12. Futbolda Müsabaka Analizi

Takım oyunlarında yüksek performans sergileyen oyuncular zaman zaman unutulabilmektedir. Teknolojideki ve müsabaka analizindeki gelişmelerden önce sahadaki tüm oyuncuların performansları takibe alınamadığı için sahada ön plana çıkan oyuncuların gölgesinde kalabilen oyuncuları da objektif olarak değeriendirilememekteydi. Tarihte birçok örneği olduğu gibi örneklerinden birisi de Brezilyalı gazeteciler tarafından 1970 Dünya Kupasında yer alan Gerson ve 1990 Dünya Kupası'nda yer alan Dunga isimli iki oyuncuyu kıyaslayarak Gerson'un performansının daha üstün olduğunu savunmuşlardır. Tartışmalara daha objektif bir bakış açısı kazandıracak olan atılım Jonathan Kotas (Bilgisayar uzmanı) ve Zvi Friedman (Uçak Mühendisi) tarafından yapılmıştır. Uzay çalışmaları alanında kullanılan "Second Look" ve askeri hava araçları haberleşmelerinde hava araçlarına taktik veren programdan esinlenen bu programda askeri alanda kullanılan programların futbol oyununda da kullanılabileceğini tespit etmiştir. Freidman ve Kotas geliştirdikleri yöntemi kullandıklarında programın ve müsabaka analizinin avantajlarını görmüşlerdir (Müniroğlu ve Deliceoğlu, 2008).

1.13. Müsabaka Analizi Basamaklamaları

Müsabaka analizlerini uygulandığı zamana göre sınıflandırmak mümkündür. Uygulandığı zamana göre amacında küçük değışiklikler olabilen bu analizleri müsabaka öncesi, sırasında ve sonrasında olarak sınıflandırmak mümkündür.

1.13.1. Müsabaka öncesi analiz

Müsabaka öncesi, oynanacak rakiple ilgili bilgiler video kayıtları ve istatistiklerden elde edilebilir. Rakibin müsabaka istatistiklerinden, en etkili yönleri, önlem alınması gerektirilen özellikleri, planlı organizasyonları ve uyguladıkları stratejiler hakkında çıkarımlar yapılabilmektedir (Dufour, 1991). Rakiplerin ve kendi

takımımızın güçlü ve zayıf yönleri saptanarak rakibe göre önlemler alınması ve rakibin zaaflarından faydalanmak için stratejiler geliştirilebilmekteyken bu analizler değerlendirilirken hakem analizi de eklenebilmektedir (Durusoy, 2005).

1.13.2. Müsabaka sırasında (canlı) analiz

Müسابaka sırasında yapılan canlı analizler müsabaka oynanırken yapılacak taktiksel değişikliklerin seyrini etkileyebilmekte, antrenörler ve yardımcıları müsabaka sırasında kullanılan analizlerden faydalanmaktadır (Müniroğlu ve Deliceoğlu, 2008).

Teknolojik alandaki gelişmeler ve beraberinde teknolojinin futbolda kullanım alanlarının artması ile müsabakalar ve istatistikler canlı olarak analiz edilerek anlık raporlara ulaşılabilmektedir (William ve ark., 2005).

1.13.3. Müsabaka sonrasında analiz

İnsan belleği olayları hatırlama sürecinde ara-bul-geriye getir prensibiyle hareket etmektedir. Hatırlanmak için kullanılan referans noktalarına yüklenen anlam sayısı arttıkça olayların eksik veya yanlış hatırlanma oranı artmaktadır (Cüceloğlu, 2010). Dolayısıyla müsabakalar oynandıktan sonra müsabaka sonrası geri bildirimler yapılacaksa müsabaka ile aynı günde veya ertesi gün yapılmalıdır.

Tamamlanan müsabakaların değerlendirmeleri, sonraki müsabakalar, antrenman planlamaları ve geri bildirim için önemlidir. Müsabaka sonrası analizlerde takım performanslarına odaklanılabilirken bireysel veya grup performansları da incelenerek değerlendirmeler yapılabilir. Futbolcuların veya futbolcu gruplarının başarılı olduğu noktalar pekiştirilebilirken geliştirilmesi gereken yönleri de tespit edilerek antrenmanlarda geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilmektedir (William ve ark., 2005).

1.14. Sistematik Müsabaka Analiz Yöntemleri

1.14.1. Sesli gözlem

Sesli gözlem olarak ifade edilen bu gözlem ve kayıt yöntemi dijital teknoloji ve analiz çalışmalarının ilk kesişme noktası olarak kabul edilmektedir. Müsabaka esnasında meydana gelen savunma, hücum faaliyetlerini veya gözlemlenmesi istenilen

aksiyonların bütünü, alanda bilgi sahibi bir görevli ses kayıt cihazına kaydetmesi şeklinde uygulanan bu analiz yöntemi antrenörlere aktarılan bilgilerin kaynağını sağlarken yeni taktikler ve antrenman planlaması oluştururken de dikkate alınmakta olduğu bilinmektedir (Maier 1984; akt. Müniroğlu ve Deliceoğlu, 2008).

1.14.2. Kâğıt ve kalem yöntemi

Kullanımı oldukça pratik olan kâğıt ve kalem ile kayıt metodu, oyuncuların saha içerisindeki aksiyonlarını istatistiksel verilere çevirerek kayıt altına almak amacıyla kullanılmıştır. Müsabakada gerçekleşen olayların rakam, sembol veya çeşitli işaretlerle kayıt altına alınması, kâğıt ve kalem yöntemini işaretlemesi ve çevirimi kolay bir yöntem haline getirmektedir. Bu özellikler çeşitli tablo ve çizelgeler üzerinde hızlı işaretlemeler yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu yöntem oldukça ekonomik ve ulaşılabilir (Müniroğlu ve Deliceoğlu, 2008).

1.14.3. Video ve bilgisayar destekli yöntem

Bilgisayar teknolojisi alanında gerçekleşen atılımlar ve bu teknolojilerin yaygınlaşmaya başlaması müsabaka analizlerinde de video ve bilgisayar destekli analiz yöntemlerinin kullanımını kolaylaştırmıştır. Teknolojideki gelişmeler sayesinde günümüzde cep telefonları ile dahi video görüntüler çekilebilmektedir. Kayıt altına alınan video görüntüler daha sonra tekrar izlenerek analizler yapılabilmektedir.

İspanya, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya, ABD, Çin ve Brezilya ülkelerinde en fazla izlenen spor dalları incelendiği çalışmada Avrupa ülkelerinde ve Brezilya'da futbol en fazla izlenen spor olduğu görülmektedir (TV Sports Markets & KantarSport 2011; akt. Calzada, 2013). Bu popülerlik alanda yapılan yatırımların artmasını sağlamıştır. Video analizler için özel kamera sistemleri ve programlar geliştirilmiştir. Bu programlar çok fazla sayıdaki verileri istenildiğinde müsabaka öncesinde, sırasında ve sonrasında analiz edebilmektedir.

1.14.4. Konumlama teknolojisi

Ortaya çıkış alanı birçok teknoloji gibi askeri amaçla olmasına karşın, bu teknolojinin futbolda da kullanılmaktadır. Uydu ve sporcu arasındaki uydu sinyalleri ile futbolcuların saha içerisindeki konumları ve fizyolojik ve fiziksel birçok parametrelere ulaşılabilir (Randers ve ark., 2010).

Sporcular hakkında, saha içerisindeki konumu, sürati, toplam koşu kat edilen mesafe, saha içi akselerasyon ve deselerasyonlar gibi birçok istatistiksel bilgiyi canlı olarak toplama olanağı sunan teknolojidir. Bu sistemler, genellikle medyada karşımıza çıksa da performans değerlendirmesi amacıyla antrenörler tarafından da kullanılmaktadır (Setterwall, 2003).

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE METOD

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve görüşme teknikleri yöntemleri kullanılmıştır. Kalecilerin saha içindeki defansif ve ofansif aksiyonları incelenerek, belirli kategoriler altında sınıflandırılmıştır. Bu kategoriler araştırmacı tarafından kodlama cetveline işlenmiş ve nicel verilere ulaşılmıştır (Gürsakal, 2001). Nitel verilerin nicelleştirilmesi; görüşme, gözlem veya doküman incelenmesi yoluyla elde edilmiş yazılı biçimdeki verinin, belli süreçlerden geçirilerek sayılara veya rakamlara dökülmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur. Betimsel analizle fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışmada ayrıca yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tür görüşme tekniğinde görüşmelerde kullanılacak sorular görüşülecek kişiye aynı sırayla sorulur ancak görüşülen kişinin görüşme safhasında soruları dilediği gibi yanıtlamasına olanak tanınmaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni dünya futbolunda önde gelen takımların kalecileri, örneklem grubunu ise 1992-93 sezonundan itibaren oynanan UEFA Şampiyonlar Ligi finallerinde görev yapan 56 kaleci oluşturmaktadır.

Ayrıca araştırmada elde edilen bulguların desteklenmesi adına 2 uzmana açık uçlu sorular yöneltilmiş ve görüşleri alınmıştır. Bu yönden çalışmanın evrenini Türkiye’de profesyonel seviyede görev yapan tüm kaleci antrenörleri oluştururken, araştırmanın örneklem grubunu Türkiye Süper Ligi’nde lisanslı kaleci antrenörü olarak görev yapan 2 kaleci antrenörü oluşturmaktadır.

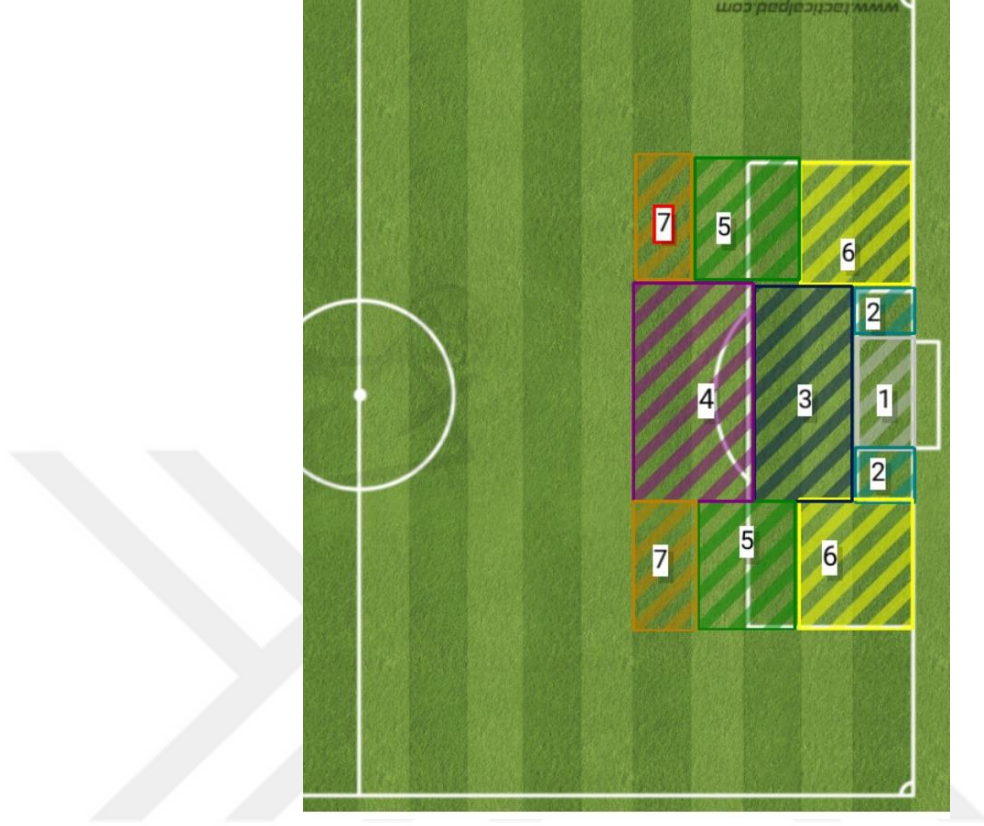
2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada; örneklem grubunda yer alan final müsabakalarına ait video kayıtlarının incelenerek aşağıda seçilen kategoriler ve değerler incelenmiştir.

Toplam 28 final müsabakasında kalecilerin temel özelliklerinin yanı sıra, hücum ve savunma becerilerinin tespit edilebilmesi için alanında uzman 3 kişiye danışılarak aşağıdaki kategorilere ayrılmıştır.

Tablo 1 Kalecilerin etki puanı kriterleri

Ma dde	Savunma Becerileri	Kategoriler	Hücum Becerileri	Kategoriler
1	Yapılan Kurtarış Tipi	1. Blokaj 2. Yumruk 3. Vücut 4. Çelme 5. Uzaklaştırma	Oyun Kurma Tercihii	1. Elle 2. Ayakla 3. Duran Top
2	Engellenen Tehlikenin Tipi	1. Kaleye Şut 2. Frikik 3. Köşe Vuruşu 4. Hava Topu 5. Karambol 6. Final Pası 7. Bire Bir	Oyun Kurma İsabeti	1. Pas Rahat Kontrol Edildi 2. Pas Güçlkle Kontrol Edilebildi 3. Pas Rakibe Gitti 4. Pas Dışarıya Gitti
3	Engellenen Tehlikenin Derecesi	1. Mutlak Gol 2. Gol Şansı 3. Düşük Gol Şansı	Oyun Kurma Hızı	1. Yavaş Pas 2. Normal Pas 3. Hızlı Pas
4	Engellenen Tehlikenin Bölgesi	Kaleye yakın alanlar seçilerek, açılara ve uzaklıklarına göre 7 bölgeye ayrılmıştır.	Oyun Kurulan Bölge	Saha 3 eşit bölgeye ayrılmıştır.
5	Yenilen Gol Tipi	1. Kaleye Şut 2. Kafa Vuruşu 3. Frikik 4. Kendi Kalesine 5. Mutlak Hata 6. Kontra Atak	Gol Şansı Oluşturdu mu?	1. Umut Vaat Eden Atak 2. Gol Pozisyonu 3. Tehlikesiz
6	Yenilen Golün Tehlike Derecesi	1. Mutlak Gol 2. Gol Şansı 3. Düşük Gol Şansı	İsabetsiz Pas Tehlike Oluşturdu mu?	1. Umut Vaat Eden Atak 2. Gol Pozisyonu Tehlikesiz
7	Yenilen Golün Tehlike Bölgesi	Kaleye yakın alanlar seçilerek, açılara ve uzaklıklarına göre 7 bölgeye ayrılmıştır.		

Şekil 2 Belirlenen tehlike pozisyon alanları

2.4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Araştırmada görüşlerine danışılacak uzmanlara yöneltilen yarı yapılandırılmış sorular aşağıda listelenmiştir;

- 1- Günümüz futbolunda kalecinin rolünü yorumlar mısınız?
- 2- Geçmişten günümüze kaleci profillerinde ofansif ve defansif becerileri yönünden değişimlerini yorumlar mısınız?
- 3- Değişen oyun kuralları ve oyun sistemleri kalecileri nasıl etkilemiştir?
- 4- Gelecekte kaleci profillerinde ne gibi değişimler bekliyorsunuz?

2.5. Veri Analizi

Araştırmacı tarafından elde edilen verilerin tespit edilmesinden sonra, tüm değerler belirlenen kategorilerde ayrı ayrı değerlendirilip sınıflandırılmıştır. Bu

doğrultuda araştırmada kalecilerin defansif ve ofansif becerileri yukarıda belirtilen kategoriler altında incelenmiş ve kodlama cetveline işlenmiştir. Kodlanan verilerin frekans ve yzdelik tabloları oluşturularak, yıllara göre farklılıkların tespit çalışması ve yorumlaması yapılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca 2 uzman görüşüne başvurulmuş, sonuç ve öneriler kısmında yer alan açık uçlu sorular ve cevaplara çalışma içinde yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

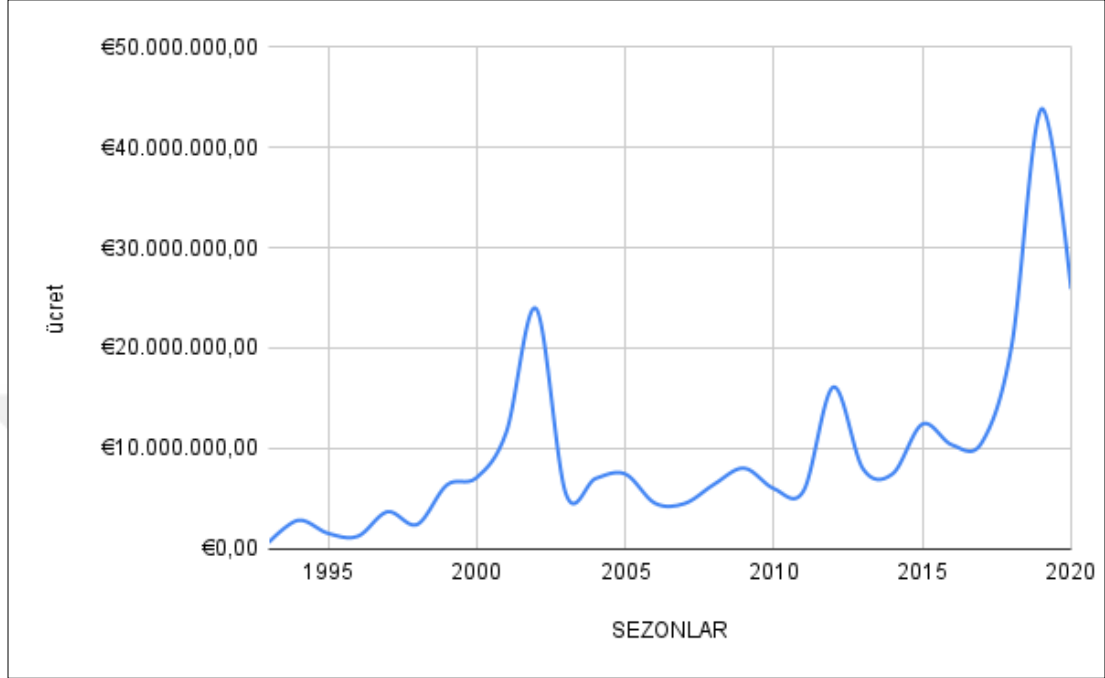
BULGULAR

Bu bölümde çalışmamız kapsamında gözlemlenen 1992-2020 yılları arasında oynanan 28 Şampiyonlar Ligi finalinde forma giyen kalecilerin özellikleri ve çeşitli değişkenlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgular toplamda 4 farklı dönemde ele alınmıştır.

Tablo 2 Şampiyonlar ligi finalleri ve kalecilerin özellikleri

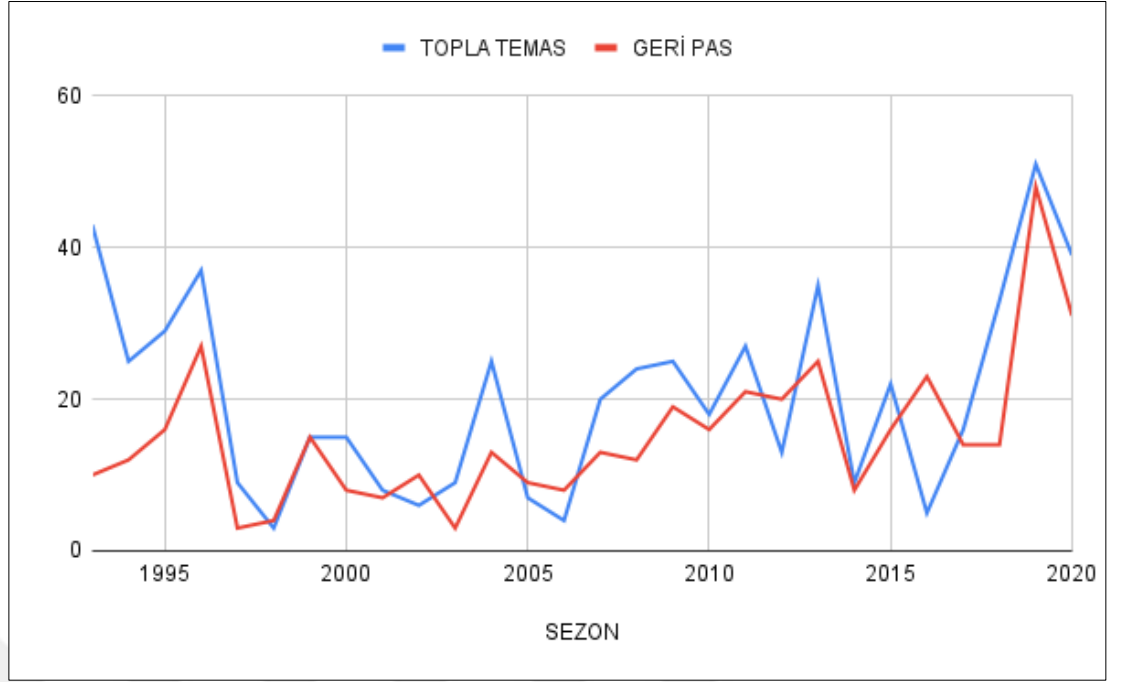
YIL	TAKIM ADI	KALECİNİN ADI	BOY	SKOR	TAKIM ADI	KALECİNİN ADI	BOY
İLK ÇEYREK DÖNEM (1993-1999)							
1992/93	Marsilya	Fabian Barthez	180 cm	1-0	Milan	Sebastiano Rossi	198 cm
1993/94	Milan	Sebastiano Rossi	198 cm	4-0	Barcelona	Andoni Zubizarreta	187 cm
1994/95	Ajax	Edwin Van der Sar	197 cm	1-0	Milan	Sebastiano Rossi	198 cm
1995/96	Juventus	Angelo Peruzzi	181 CM	1-1 (4-2)*	Ajax	Edwin Van der Sar	197 cm
1996/97	Borussia Dortmund	Stefan Klos	182 cm	3-1	Juventus	Angelo Peruzzi	181 cm
1997/98	Real Madrid	Bodo Illgner	191 cm	1-0	Juventus	Angelo Peruzzi	181 cm
1998/99	Manchester United	Peter Schmeichel	191 cm	2-1	Bayern Münih	Oliver Kahn	188 cm
İKİNCİ ÇEYREK DÖNEM (2000-2006)							
1999/00	Real Madrid	İker Casillas	182 cm	3-0	Valencia	Santiago Canizares	181 cm
2000/01	Bayern Münih	Oliver Kahn	188 cm	1-1 (5-4)*	Valencia	Santiago Canizares	181 cm
2001/02	Real Madrid	Cesar	185 cm	2-1	Bayer Leverkusen	Hans-Jörg Butt	191 cm
2002/03	Milan	Dida	196 cm	0-0 (3-2)*	Juventus	Gianluigi Buffon	192 cm
2003/04	Porto	Vitor Baia	184 cm	3-0	Monaco	Flavio Roma	191 cm
2004/05	Liverpool	Jerzy Dudek	187 cm	3-3 (6-5)*	Milan	Dida	196 cm
2005/06	Barcelona	Victor Valdes	183 cm	2-1	Arsenal	Jens Lehmann	190 cm
ÜÇÜNCÜ ÇEYREK DÖNEM (2007-2013)							
2006/07	Milan	Dida	196 cm	2-1	Liverpool	Pepe Reina	188 cm
2007/08	Manchester United	Edwin Van Der Sar	197 cm	1-1 (6-5)*	Chelsea	Petr Cech	196 cm
2008/09	Barcelona	Victor Valdes	183 cm	2-0	Manchester United	Edwin Van Der Sar	197 cm
2009/10	İnter	Julio Cesar	187 cm	2-0	Bayern Münih	Hans-Jörg Butt	191 cm
2010/11	Barcelona	Victor Valdes	183 cm	3-1	Manchester United	Edwin Van Der Sar	197 cm
2011/12	Chelsea	Petr Cech	196 cm	1-1 (4-3)*	Bayern Münih	Manuel Neuer	193 cm
2012/13	Bayern Münih	Manuel Neuer	193 cm	2-1	Borussia Dortmund	Roman Weidenfeller	190 cm
DÖRDÜNCÜ ÇEYREK DÖNEM (2014-2020)							
2013/14	Real Madrid	Iker Casillas	182 cm	4-1	Atletico Madrid	Thibaut Courtois	200 cm
2014/15	Barcelona	Marc-André ter Stegen	187 cm	3-1	Juventus	Gianluigi Buffon	192 cm
2015/16	Real Madrid	Keylor Navas	185 cm	1-1	Atletico Madrid	Jan Oblak	188 cm
2016/17	Real Madrid	Keylor Navas	185 cm	4-1	Juventus	Gianluigi Buffon	192 cm
2017/18	Real Madrid	Keylor Navas	185 cm	3-1	Liverpool	Lloris Kairus	189 cm
2018/19	Liverpool	Alisson	191 cm	2-0	Tottenham	Hugo Lloris	188 cm
2019/20	Bayern Münih	Manuel Neuer	185 cm	1-0	PSG	Keylor Navas	185 cm

Çalışmanın örneklem grubunu oluşturan, 1992-93 sezonundan itibaren oynanan UEFA Şampiyonlar Ligi finallerinde görev yapan 56 kaleciye ait özellikler ve maç skorları yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Şekil 3 Kalecilere ödenen transfer ücretlerinin yıllara göre dağılımı

Yukarıdaki grafikte 1992-2020 yılları arasında kalecilerin transferlerinde ödenen bonservis ücretleri yer almaktadır. 2000-2005 yılları arasında kalecilere ödenen bonservis ücretlerinde bir artış tespit edilmiştir. 2015-2020 yılları arasındaki yıllarda ise en yüksek değerlere ulaştığı kayıtlara geçmiştir. Verilerin doğruluğu açısından tüm rakamlar, günümüz enflasyon oranlarıyla evirilmiştir.

Şekil 4 Yıllara göre topla temas ve kaleciye atılan geri paslar

Yukarıdaki grafikte 1992-2020 yılları arasında kalecilerin topla temas ve kalecilere atılan geri pas sayılarına yer verilmiştir. Topla temas sayıları en düşük değerlerine 2000-2005 yılları arasında olduğu tespit edilirken en yüksek değerlere 2015-2020 yılları arasında ulaşmıştır. Kalecilere atılan geri pas sayıları incelendiğinde ise yukarıdaki grafiğe göre en düşük değerlere 1995-2005 yılları arasında iken en yüksek değerlere 2015-2020 yıllarında ulaşmıştır.

Tablo 3 Kalecilerin kurtardığı gol pozisyonlarının tehlike bölgelerine göre dağılımları (1. çeyrek dönem / 1993-1999)

Kurtarılan Pozisyonun Tipi		1. TEHLİKELİ ALAN	2. TEHLİKELİ ALAN	3. TEHLİKELİ ALAN	4. TEHLİKELİ ALAN	5. TEHLİKELİ ALAN	6. TEHLİKELİ ALAN	7. TEHLİKELİ ALAN	TOPLAM
ŞUT	N	1	2	16	15	4	2	0	40
	%	4.8 %	33.3 %	30.2 %	60.0 %	40.0 %	11.8 %	0.0 %	29.4 %
SERBEST VURUŞ	N	0	0	0	1	0	0	0	1
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	4.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.7 %
KÖŞE VURUŞU	N	5	0	2	0	0	0	0	7
	%	23.8 %	0.0 %	3.8 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	5.1 %
HAVA TOPU	N	8	3	13	0	0	2	0	26
	%	38.1 %	50.0 %	24.5 %	0.0 %	0.0 %	11.8 %	0.0 %	19.1 %
KARAMBOL	N	2	0	2	0	0	0	0	4
	%	9.5 %	0.0 %	3.8 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	2.9 %
FİNAL PASI	N	1	0	6	1	0	1	1	10
	%	4.8 %	0.0 %	11.3 %	4.0 %	0.0 %	5.9 %	25.0 %	7.4 %
BİRE BİR	N	0	0	5	0	0	2	0	7
	%	0.0 %	0.0 %	9.4 %	0.0 %	0.0 %	11.8 %	0.0 %	5.1 %
DİĞER	N		1	9	8	6	10	3	41
	%	19.0 %	16.7 %	17.0 %	32.0 %	60.0 %	58.8 %	75.0 %	30.1 %
TOPLAM	N	21	6	53	25	10	17	4	136
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 1. Çeyrek Dönem (1993-1999) arası final müsabakalarında; kalecilerin kurtarmış oldukları pozisyonların tehlike bölgelerine göre dağılımları incelendiğinde toplam kurtarılan 136 pozisyon olduğu, bu değerler arasında 3.Tehlikeli alanda 53, 4.Tehlikeli alanda 25, 1.Tehlikeli alanda 21, 6.Tehlikeli alanda 17, 5.Tehlikeli alanda 10, 2.Tehlikeli alanda 6, 7.Tehlikeli alanda 4 pozisyon olduğu tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen kurtarışlarda 3.Tehlikeli Alandan atılan şutlarda yapılan kurtarış (16) olduğu, 4.Tehlikeli alandan (15) olduğu, 3.Tehlikeli alanda hava topuna yapılan müdahalelerin (13) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4 Kalecilerin kurtardığı gol pozisyonlarının tehlike bölgelerine göre dağılımları (2. çeyrek dönem / 2000-2006)

Kurtarılan Pozisyonun Tehlike Bölgesi									
Kurtarılan Pozisyonun Tipi		1. TEHLİKELİ ALAN	2. TEHLİKELİ ALAN	3. TEHLİKELİ ALAN	4. TEHLİKELİ ALAN	5. TEHLİKELİ ALAN	6. TEHLİKELİ ALAN	7. TEHLİKELİ ALAN	TOPLAM
ŞUT	N	0	1	7	9	3	6	0	26
	%	0.0 %	16.7 %	23.3 %	52.9 %	23.1 %	60.0 %	0.0 %	26.8 %
SERBEST VURUŞ	N	0	0	0	2	1	1	0	4
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	11.8 %	7.7 %	10.0 %	0.0 %	4.1 %
KÖŞE VURUŞU	N	3	0	2	0	0	0	0	5
	%	15.0 %	0.0 %	6.7 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	5.2 %
HAVA TOPU	N	10	1	7	0	0	0	0	18
	%	50.0 %	16.7 %	23.3 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	18.6 %
KARAMBOL	N	4	0	2	0	0	0	0	6
	%	20.0 %	0.0 %	6.7 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	6.2 %
FİNAL PASI	N	3	0	6	4	4	1	0	18
	%	15.0 %	0.0 %	20.0 %	23.5 %	30.8 %	10.0 %	0.0 %	18.6 %
BİRE BİR	N	0	1	2	0	0	0	1	4
	%	0.0 %	16.7 %	6.7 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	100.0 %	4.1 %
DİĞER	N	0	3	4	3	5	2	0	17
	%	0.0 %	50.0 %	13.3 %	11.8 %	38.5 %	20.0 %	0.0 %	16.5 %
TOPLAM	N	20	6	30	18	13	10	1	98
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 2. Çeyrek Dönem (2000-2006) arası final müsabakalarında; kalecilerin kurtarmış oldukları pozisyonların tehlike bölgelerine göre dağılımları incelendiğinde toplam kurtarılan 98 pozisyon olduğu, bu değerler arasında 3.Tehlikeli alanda 30, 1.Tehlikeli alanda 20, 4.Tehlikeli alanda 18, 5.Tehlikeli alanda 13, 6.Tehlikeli alanda 10, 2.Tehlikeli alanda 6, 7.Tehlikeli alanda 1 pozisyon olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5 Kalecilerin kurtardığı gol pozisyonlarının tehlike bölgelerine göre dağılımları (3. çeyrek dönem / 2007-2013)

Kurtarılan Pozisyonun Tipi	Kurtarılan Pozisyonun Tehlike Derecesi						TOPLAM	
	1. TEHLİKELİ ALAN	2. TEHLİKELİ ALAN	3. TEHLİKELİ ALAN	4. TEHLİKELİ ALAN	5. TEHLİKELİ ALAN	6. TEHLİKELİ ALAN		
ŞUT	N	2	0	9	13	8	4	36
	%	13.3 %	0.0 %	28.1 %	61.9 %	72.7 %	44.4 %	37.1 %
SERBEST VURUŞ	N	0	0	0	3	0	0	3
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	14.3 %	0.0 %	0.0 %	3.1 %
KÖŞE VURUŞU	N	3	1	4	1	0	0	9
	%	20.0 %	11.1 %	12.5 %	4.8 %	0.0 %	0.0 %	9.3 %
HAVA TOPU	N	4	3	8	0	0	0	15
	%	26.7 %	33.3 %	25.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	15.5 %
KARAMBOL	N	1	0	1	0	0	1	3
	%	6.7 %	0.0 %	3.1 %	0.0 %	0.0 %	11.1 %	3.1 %
FİNAL PASI	N	4	0	2	1	1	1	9
	%	26.7 %	0.0 %	6.3 %	4.8 %	9.1 %	11.1 %	9.3 %
BİRE BİR	N	0	2	5	0	0	1	8
	%	0.0 %	11.1 %	15.6 %	0.0 %	0.0 %	11.1 %	7.2 %
DİĞER	N	1	4	3	3	2	2	15
	%	6.7 %	44.4 %	9.4 %	14.3 %	18.2 %	22.2 %	15.5 %
TOPLAM	N	15	10	32	21	11	9	97
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 3. Çeyrek Dönem (2007-2013) arası final müsabakalarında; kalecilerin kurtarmış oldukları pozisyonların tehlike bölgelerine göre dağılımları incelendiğinde toplam kurtarılan 97 pozisyon olduğu, bu değerler arasında 3.Tehlikeli alanda 32, 4.Tehlikeli alanda 21, 1.Tehlikeli alanda 15, 5.Tehlikeli alanda 11, 2.Tehlikeli alanda 10, 6.Tehlikeli alanda 9 pozisyon olduğu tespit edilmiştir

Tablo 6 Kalecilerin kurtardığı gol pozisyonlarının tehlike bölgesine göre dağılımları (4. çeyrek dönem / 2014-2020)

Kurtarılan Pozisyonun Tehlike Bölgesi								
Kurtarılan Pozisyonun Tipi		1.TEHLİKELİ ALAN	2.TEHLİKELİ ALAN	3.TEHLİKELİ ALAN	4. TEHLİKELİ ALAN	5. TEHLİKELİ ALAN	6. TEHLİKELİ ALAN	TOPLAM
ŞUT	N	1	0	10	15	12	0	38
	%	5.6 %	0.0 %	35.7 %	75.0 %	75.0 %	0.0 %	39.6 %
SERBEST VURUŞ	N	0	0	0	2	3	0	5
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	10.0 %	18.8 %	0.0 %	5.2 %
KÖŞE VURUŞU	N	5	0	1	0	0	0	6
	%	27.8 %	0.0 %	3.6 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	6.3 %
HAVA TOPU	N	7	0	4	0	0	0	11
	%	38.9 %	0.0 %	14.3 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	11.5 %
KARAMBOL	N	1	0	1	0	0	0	2
	%	5.6 %	0.0 %	3.6 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	2.1 %
FİNAL PASI	N	3	4	5	1	0	2	15
	%	16.7 %	33.3 %	17.9 %	5.0 %	0.0 %	100.0 %	15.6 %
BİRE BİR	N	0	0	1	0	0	0	1
	%	0.0 %	0.0 %	3.6 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	1.0 %
DİĞER	N	1	8	6	2	1	0	18
	%	5.6 %	66.7 %	21.4 %	10.0 %	6.3 %	0.0 %	18.8 %
TOPLAM	N	18	12	28	20	16	2	96
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 4. Çeyrek Dönem (2014-2020) arası final müsabakalarında; kalecilerin kurtarmış oldukları pozisyonların tehlike bölgelerine göre dağılımları incelendiğinde toplam kurtarılan 96 pozisyon olduğu, bu değerler arasında 3.Tehlikeli alanda 28, 4.Tehlikeli alanda 20, 1.Tehlikeli alanda 18, 5.Tehlikeli alanda 16, 2.Tehlikeli alanda 12, 6.Tehlikeli alanda 2 pozisyon olduğu tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen kurtarışlarda 4.Tehlikeli Alandan atılan şutlarda yapılan kurtarış (15) olduğu, 5.Tehlikeli alandan (12) olduğu, 3.Tehlikeli alandan atılan şutların ise (10) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7 Kalecilerin kurtardığı gol pozisyonlarının tehlike derecelerine göre dağılımları

Kurtarılan Pozisyonun Tehlike Derecesi					
Kurtarılan Pozisyonun Tipi		DÜŞÜK GOL ŞANSI	GOL ŞANSI	MUTLAK GOL ŞANSI	Toplam
ŞUT	N	19	13	8	40
	%	26.8 %	30.2 %	36.4 %	29.4 %
SERBEST VURUŞ	N	0	1	0	1
	%	0.0 %	2.3 %	0.0 %	0.7 %
KÖŞE VURUŞU	N	2	5	0	7
	%	2.8 %	11.6 %	0.0 %	5.1 %
HAVA TOPU	N	13	12	1	26
	%	18.3 %	27.9 %	4.5 %	19.1 %
KARAMBOL	N	2	0	2	4
	%	2.8 %	0.0 %	9.1 %	2.9 %
FİNAL PASI	N	6	3	1	10
	%	8.5 %	7.0 %	4.5 %	7.4 %
BİRE BİR	N	0	2	5	7
	%	0.0 %	4.7 %	22.7 %	5.1 %
DİĞER	N	29	7	5	41
	%	40.8 %	16.3 %	22.7 %	30.1 %
Toplam	N	71	43	22	136
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 1. Çeyrek Dönem (1993-1999) arası final müsabakalarında; kalecilerin kurtarmış oldukları pozisyon toplamalarının 136 olduğu, bu değerler arasında 71 pozisyonun düşük gol şansı, 43 pozisyonun gol şansı ve 22'sinin de mutlak gol şansı olduğu tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen kurtarışlarda en çok tehlikeye sebebiyet veren pozisyon tipinin 41 ile diğer kategorisinde belirtilen pozisyon olduğu daha sonra şut (40), hava topu (26), final pası (10), köşe vuruşu (7), bire bir (7), karambol (4) ve serbest vuruş (1) yer aldığı kaydedilmiştir.

Tablo 8 Kalecilerin kurtardığı gol pozisyonlarının tehlike derecelerine göre dağılımları (2. çeyrek dönem / 2000-2006)

Kurtarılan Pozisyonun Tehlike Derecesi					
Kurtarılan Pozisyonun Tipi		DÜŞÜK GOL ŞANSI	GOL ŞANSI	MUTLAK GOL ŞANSI	TOPLAM
ŞUT	N	3	13	10	26
	%	8.8 %	29.5 %	50.0 %	26.5 %
SERBEST VURUŞ	N	0	3	1	4
	%	0.0 %	6.8 %	5.0 %	4.1 %
KÖŞE VURUŞU	N	2	3	0	5
	%	5.9 %	6.8 %	0.0 %	5.1 %
HAVA TOPU	N	8	9	1	18
	%	23.5 %	20.5 %	5.0 %	18.4 %
KARAMBOL	N	1	2	4	7
	%	2.9 %	4.5 %	20.0 %	7.1 %
FİNAL PASI	N	8	8	2	18
	%	23.5 %	18.2 %	10.0 %	18.4 %
BİRE BİR	N	0	2	2	4
	%	0.0 %	4.5 %	10.0 %	4.1 %
DİĞER	N	12	4	0	16
	%	35.3 %	9.1 %	0.0 %	16.3 %
TOPLAM	N	34	44	20	98
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 2. Çeyrek Dönem (2000-2006) arası final müsabakalarında; kalecilerin kurtarmış oldukları pozisyon toplamlarının 98 olduğu, bu değerler arasında 44 pozisyonun gol şansı, 34 pozisyonun düşük gol şansı ve 20'sinin de mutlak gol şansı olduğu tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen kurtarışlarda en çok tehlikeye sebebiyet veren pozisyon tipinin (26) ile şut kategorisinde belirtilen pozisyon olduğu daha sonra hava topu (18), final pası (18), diğer (16), köşe vuruşu (5), karambol (7), bire bir (4) ve serbest vuruş (4) yer aldığı kaydedilmiştir.

Tablo 9 Kalecilerin kurtardığı gol pozisyonlarının tehlike derecelerine göre dağılımları (3. çeyrek dönem / 2007-2013)

Kurtarılan Pozisyonun Tipi	Kurtarılan Pozisyonun Tehlike Derecesi				TOPLAM
	DÜŞÜK GOL ŞANSI	GOL ŞANSI	MUTLAK GOL ŞANSI		
ŞUT	N	3	21	12	36
	%	11.5 %	40.4 %	60.0 %	36.7 %
SERBEST VURUŞ	N	1	2	0	3
	%	3.8 %	3.8 %	0.0 %	3.1 %
KÖŞE VURUŞU	N	2	7	0	9
	%	7.7 %	13.5 %	0.0 %	9.2 %
HAVA TOPU	N	7	8	0	15
	%	26.9 %	15.4 %	0.0 %	15.3 %
KARAMBOL	N	1	1	1	3
	%	3.8 %	1.9 %	5.0 %	3.1 %
FİNAL PASI	N	1	7	1	9
	%	3.8 %	13.5 %	5.0 %	9.2 %
BİRE BİR	N	0	1	6	7
	%	0.0 %	1.9 %	30.0 %	7.1 %
DİĞER	N	11	5	0	16
	%	42.3 %	9.6 %	0.0 %	16.3 %
TOPLAM	N	26	52	20	98
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 3. Çeyrek Dönem (2007-2013) arası final müsabakalarında; kalecilerin kurtarmış oldukları pozisyon toplamalarının 98 olduğu, bu değerler arasında 52 pozisyonun gol şansı, 26 pozisyonun düşük gol şansı ve 20'sinin de mutlak gol şansı olduğu tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen kurtarışlarda en çok tehlikeye sebebiyet veren pozisyon tipinin (36) ile şut kategorisinde belirtilen pozisyon olduğu daha sonra diğer (16), hava topu (15), final pası (9), köşe vuruşu (9), bire bir (7), karambol (4) ve serbest vuruş (3) yer aldığı kaydedilmiştir.

Tablo 10 Kalecilerin yedikleri gol tiplerinin tehlike bölgelerine göre dağılımları (1. çeyrek dönem / 1993-1999)

Yenilen Golün Tehlike Bölgesi							
Golün Tipi		1.TEHLİKELİ ALAN	2.TEHLİKELİ ALAN	3.TEHLİKELİ ALAN	4. TEHLİKELİ ALAN	5. TEHLİKELİ ALAN	TOPLAM
ŞUT	N	6	0	3	1	1	11
	%	100.0 %	0.0 %	60.0 %	33.3 %	100.0 %	68.8 %
KAFA VURUŞU	N	0	0	2	0	0	2
	%	0.0 %	0.0 %	40.0 %	0.0 %	0.0 %	12.5 %
SERBEST VURUŞ	N	0	0	0	1	0	1
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	33.3 %	0.0 %	6.3 %
MUTLAK HATA	N	0	1	0	1	0	2
	%	0.0 %	100.0 %	0.0 %	33.3 %	0.0 %	12.5 %
TOPLAM	N	6	1	5	3	1	16
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 1. Çeyrek Dönem (1993-1999) arası final müsabakalarında; kalecilerin yedikleri goller tehlike bölgelerine göre incelendiğinde toplam (16) gol olduğu, 1.Tehlikeli alandan atılan şut ile yenilen gol (6), 3.Tehlikeli Alandan atılan şut ile yenilen gol (3) olarak tespit edilmiştir.

Kalecilerin yedikleri goller tipine göre incelendiğinde şut (11), kafa vuruşu (2), mutlak hata (2), serbest vuruş (1) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 11 Kalecilerin yedikleri gol tiplerinin tehlike bölgelerine göre dağılımları (2. çeyrek dönem / 2000-2006)

Yenilen Golün Tehlike Bölgesi							
Golün Tipi		1.TEHLİKELİ ALAN	2.TEHLİKELİ ALAN	3.TEHLİKELİ ALAN	4. TEHLİKELİ ALAN	7. TEHLİKELİ ALAN	TOPLAM
ŞUT	N	2	2	6	4	0	14
	%	50.0 %	100.0 %	75.0 %	100.0 %	0.0 %	70.0 %
KAFA VURUŞU	N	2	0	2	0	0	4
	%	50.0 %	0.0 %	25.0 %	0.0 %	0.0 %	20.0 %
DİĞER	N	0	0	0	0	2	2
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	100.0 %	10.0 %
TOPLAM	N	4	2	8	4	2	20
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 2. Çeyrek Dönem (2000-2006) arası final müsabakalarında; yenilen golün tehlike bölgelerine göre incelendiğinde 3.Tehlikeli alandan atılan şut ile yenilen gol (6), 4.Tehlikeli Alandan atılan şut ile yenilen gol (4) olarak tespit edilmiştir.

Kalecilerin yedikleri goller tipine göre incelendiğinde şut (14), kafa vuruşu (2), diğer (2) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 12 Kalecilerin yedikleri gol tiplerinin tehlike bölgelerine göre dağılımları (3. çeyrek dönem / 2007-2013)

Yenilen Golün Tehlike Bölgesi							
Golün Tipi		1.TEHLİKELİ ALAN	2.TEHLİKELİ ALAN	3.TEHLİKELİ ALAN	4.TEHLİKELİ ALAN	7.TEHLİKELİ ALAN	TOPLAM
ŞUT	N	0	2	6	2	0	10
	%	0.0 %	100.0 %	66.7 %	66.7 %	0.0 %	55.6 %
KAFA VURUŞU	N	3	0	2	0	0	5
	%	100.0 %	0.0 %	22.2 %	0.0 %	0.0 %	27.8 %
SERBEST VURUŞ	N	0	0	0	1	0	1
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	33.3 %	0.0 %	5.6 %
MUTLAK HATA	N	0	0	1	0	0	1
	%	0.0 %	0.0 %	11.1 %	0.0 %	0.0 %	5.6 %
DİĞER	N	0	0	0	0	1	1
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	100.0 %	5.6 %
TOPLAM	N	3	2	9	3	1	18
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

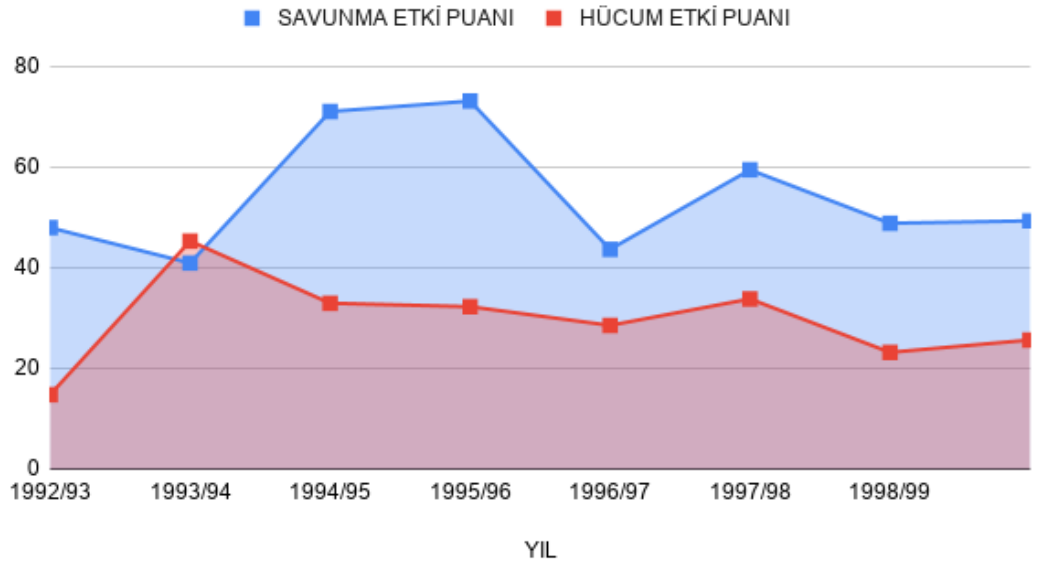
Araştırma kapsamında incelenen 3. Çeyrek Dönem (2007-2013) arası final müsabakalarında; kalecilerin yedikleri goller tehlike bölgelerine göre incelendiğinde toplam (18) gol yenildiği, 3.Tehlikeli alandan atılan şut ile yenilen gol (6), 2. Ve 4.Tehlikeli Alandan atılan şut ile yenilen gol (2) olarak tespit edilmiştir. 1.Tehlikeli alandan gol yenilmemiştir.

Kalecilerin yedikleri goller tipine göre incelendiğinde şut (10), kafa vuruşu (5), mutlak hata (1), serbest vuruş (1), diğer (1) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 13 Kalecilerin yedikleri gol tiplerinin tehlike bölgelerine göre dağılımları (4. çeyrek dönem / 2014-2020)

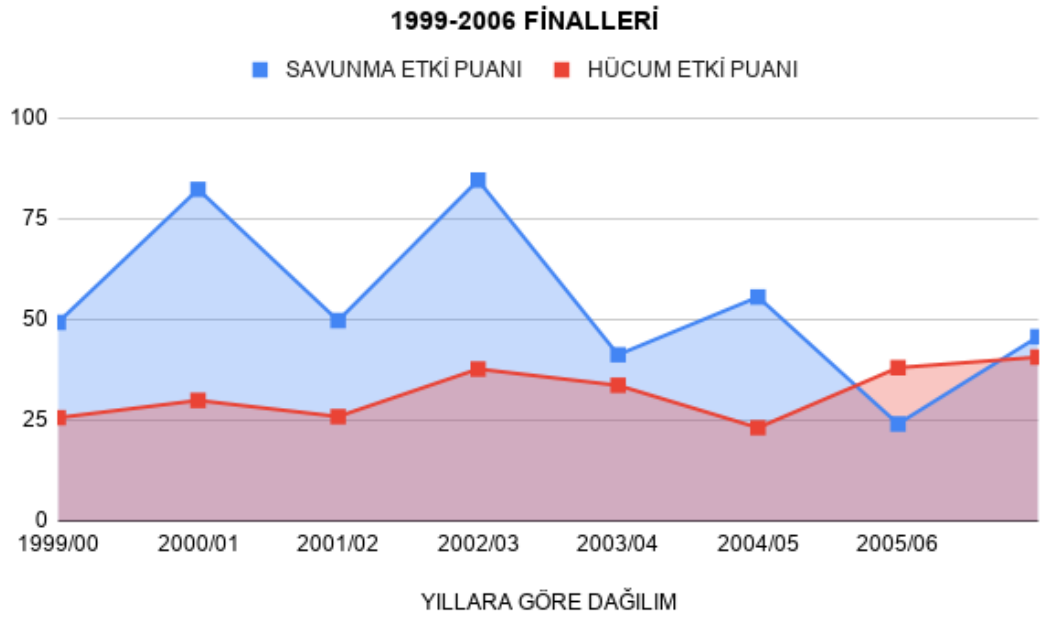
Yenilen Golün Tehlike Bölgesi								
Golün Tipi		1.TEHLİKELİ ALAN	2.TEHLİKELİ ALAN	3.TEHLİKELİ ALAN	4. TEHLİKELİ ALAN	5. TEHLİKELİ ALAN	7. TEHLİKELİ ALAN	TOPLAM
ŞUT	N	3	1	7	1	1	0	13
	%	75.0 %	100.0 %	70.0 %	50.0 %	100.0 %	0.0 %	68.4 %
KAFA VURUŞU	N	1	0	2	0	0	0	3
	%	25.0 %	0.0 %	20.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	15.8 %
MUTLAK HATA	N	0	0	1	1	0	0	2
	%	0.0 %	0.0 %	10.0 %	50.0 %	0.0 %	0.0 %	10.5 %
DİĞER	N	0	0	0	0	0	1	1
	%	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	100.0 %	5.3 %
TOPLAM	N	4	1	10	2	1	1	19
	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Araştırma kapsamında incelenen 4. Çeyrek Dönem (2014-2020) arası final müsabakalarında; kalecilerin yedikleri goller tehlike bölgelerine göre incelendiğinde toplam (19) gol yenildiği, 3.Tehlikeli alandan atılan şut ile yenilen gol (7), 1.Tehlikeli Alandan atılan şut ile yenilen gol (3) olarak tespit edilmiştir. Kalecilerin yedikleri goller tipine göre incelendiğinde şut (13), kafa vuruşu (3), mutlak hata (2), diğer (1) olarak tespit edilmiştir.

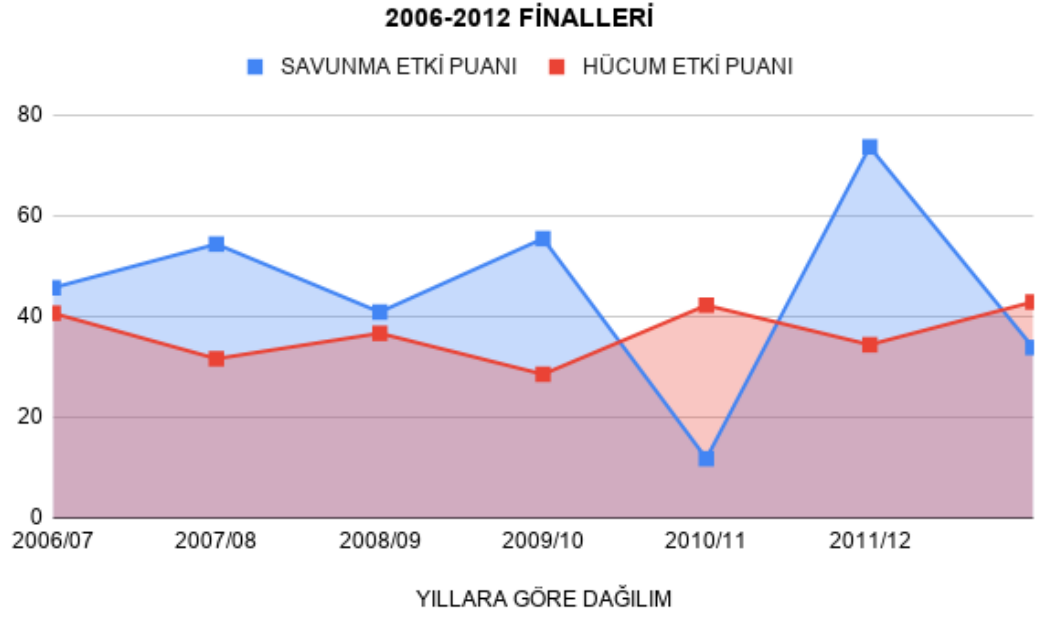
Şekil 5 Kalecilerin hücum etki puanı ve savunma etki puanı (1. çeyrek dönem / 1992-1999)

Yukarıdaki grafikte 1992-1999 yılları arasında oynanan Şampiyonlar Ligi final müsabakalarının hücum ve savunma etki puanları gösterilmektedir. Belirtilen sezonlar arasında en düşük hücum etki puanı 1992-1993 sezonunda gerçekleşirken en yüksek hücum etki puanı ise 1993-1994 sezonu finalinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Diğer değişken olan savunma etki puanı ise en düşük değerini 1993-1994 sezonu finalinde yaşarken en yüksek değeri 1995-1996 sezonu finalinde aldığı tespit edilmiştir.

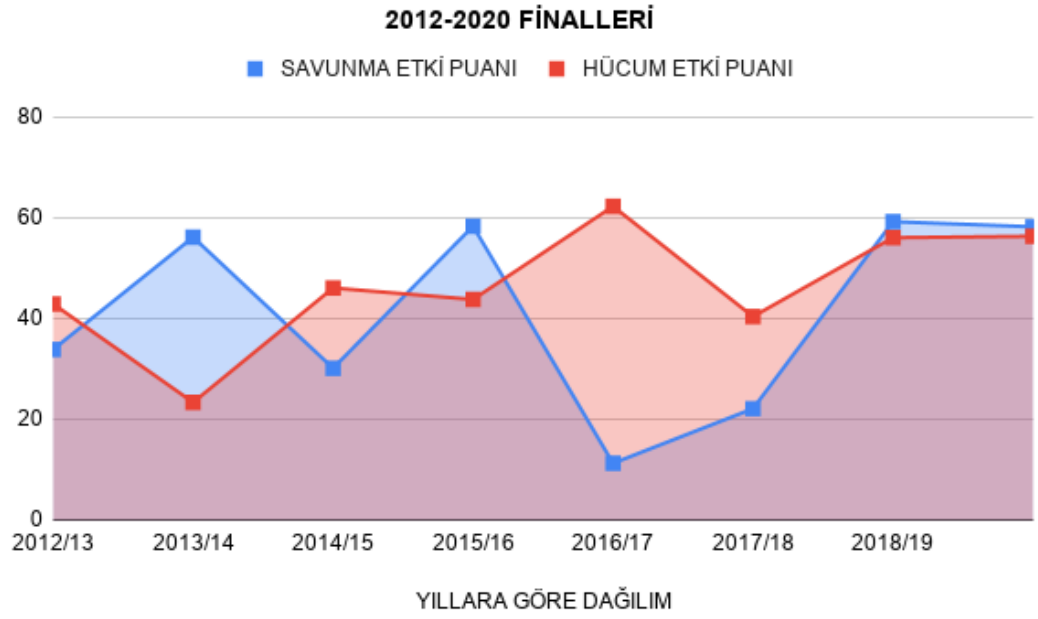
Şekil 6 Kalecilerin hücum etki puanı ve savunma etki puanı (2. çeyrek dönem / 1999-2006)

Yukarıdaki grafikte 1999-2006 yılları arasında oynanan Şampiyonlar Ligi finallerine ait hücum etki ve savunma etki puanlarına yer verilmiştir. Hücum etki puanı en düşük değerleri 1999-2000 ve 2001-2002 sezonlarında, en yüksek değerine 2005-2006 sezonlarında çıktığı tespit edilmiştir. Savunma etki puanları ise en düşük değeri 2005-2006 sezonlarında gözlemlenirken en yüksek değere 2002-2003 sezonunda ulaştığı tespit edilmiştir.

Şekil 7 Kalecilerin hücum etki puanı ve savunma etki puanı (3. çeyrek dönem / 2006-2012)

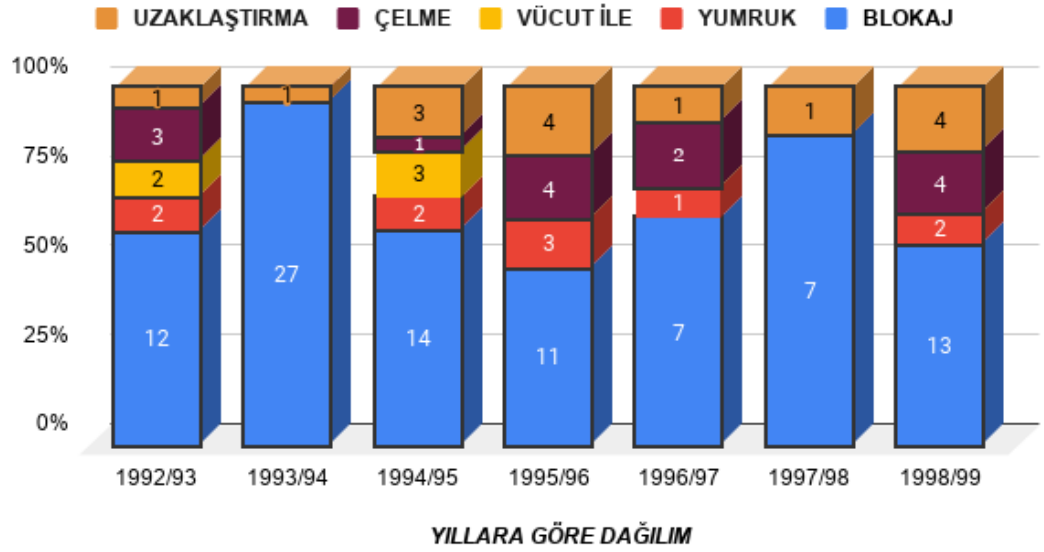
Yukarıdaki grafikte 2006-2012 yılları arasında oynanan Şampiyonlar Ligi finallerine ait savunma etki puanları ve hücum etki puanları yer almaktadır. Hücum etki puanı en yüksek 2010-2011 ve 2012-2013 sezonlarında tespit edilirken en düşük değer ise 2009-2010 sezonunda tespit edilmiştir. Aynı grafikte savunma etki puanları en düşük değeri 2010-2011 sezonunda tespit edilirken en yüksek değere 2011-2012 sezonunda ulaştığı gözlemlenmiştir.

Şekil 8 Kalecilerin hücum etki puanı ve savunma etki puanı (4. çeyrek dönem / 2012-2020)

Yukarıda grafikte 2012-2020 yılları arasındaki Şampiyonlar Ligi finallerine ait savunma etki puanları ve hücum etki puanları yer almaktadır. Hücum etki puanı en düşük 2013-2014 sezonunda olduğu en yüksek değeri ise 2016-2017 sezonunda kazandığı tespit edilmiştir.

1993-1999 FİNALLERİ

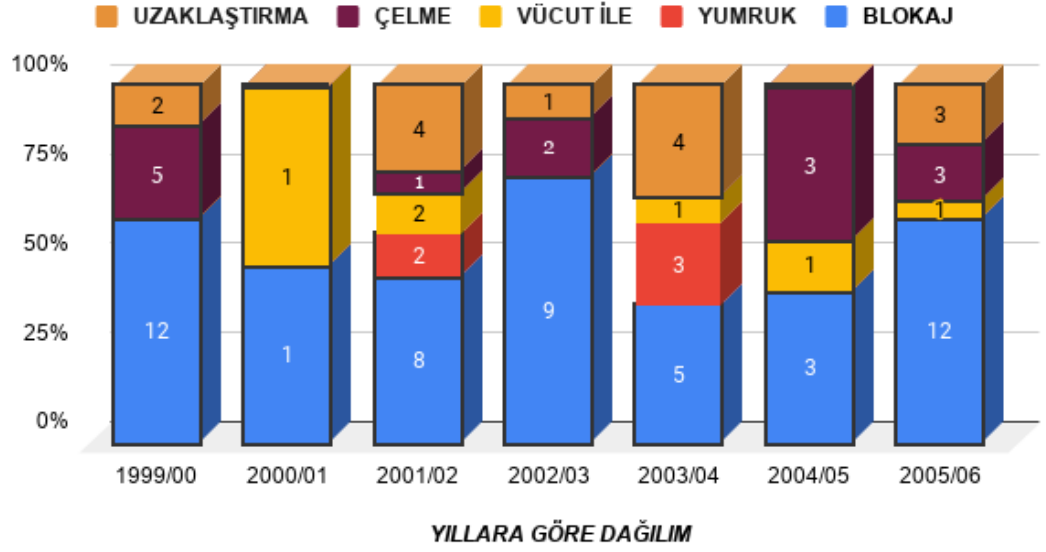

Şekil 9 Kalecilerin kurtarış tipleri (1.çeyrek dönem / 1992-1999)

Yukarıdaki grafikte 1993-1999 yılları arasında oynanan Şampiyonlar Ligi finallerindeki kurtarış tiplerine ait dağılımlar yer almaktadır.

Kurtarış tiplerinden uzaklaştırma tekniğinin en fazla sayıda 1995-1996 ve 1998-1999 finallerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu tekniğin en az kullanıldığı sezonlar ise 1993-1994, 1996-1997 ve 1997-1998 sezonları olarak tespit edilmiştir. Kurtarış tiplerinden çelme tekniğinin en fazla kullanıldığı sezonlar 1995-1996 ve 1998-1999 sezonları olmuştur. 1993-1994 ve 1997-1998 sezonlarında kalecilerin kurtarış yaparken çelme tekniğini kullanmadıkları tespit edilmiştir. Kurtarış tiplerinden vücut ile yapılan kurtarışlar sadece 1992-1993 ve 1994-1995 sezonlarında kullanılmıştır. Kurtarış tiplerinden yumruk ile kurtarışlar ise en çok 1995-1996 sezonunda kullanılırken, 1993-1994 ve 1997-1998 yılları arasında kullanılmadığı tespit edilmiştir. Kalecilerin blokaj tekniği kullanarak yaptığı kurtarışlar bütün sezonlarda diğer kurtarış tekniklerinden daha fazladır. Sezonlara göre bakıldığında en yüksek blokaj sayısı 1993-1994 sezonunda en az blokaj sayısı ise 1996-1997 ve 1997-1998 sezonlarında yapıldığı tespit edilmiştir.

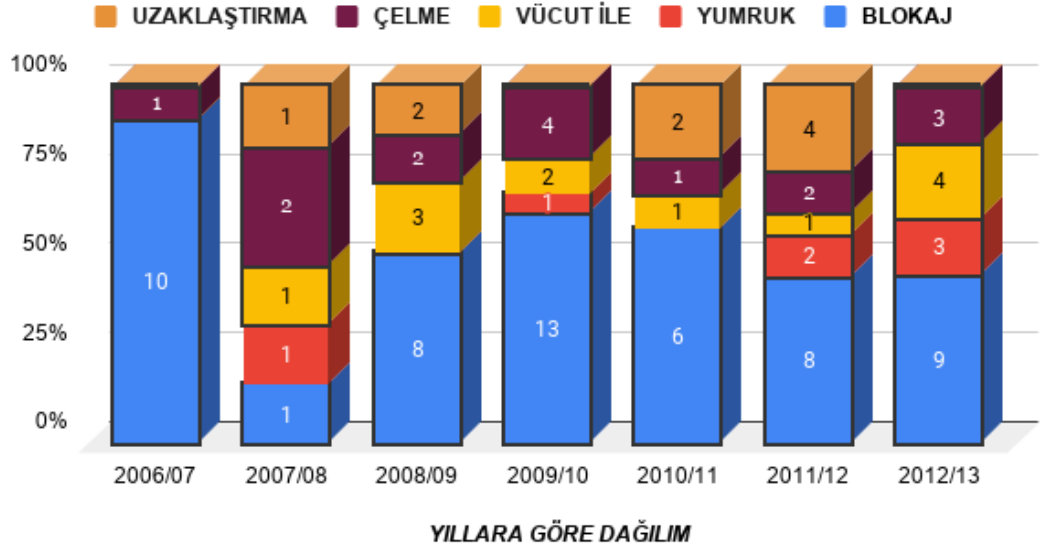
2000-2006 FİNALLERİ

Şekil 10 Kalecilerin kurtarış tipleri (2.çeyrek dönem / 2000-2006)

Yukarıda yer alan grafikte 2000-2006 yılları arasındaki Şampiyonlar Ligi finallerindeki kalecilerin kurtarış tipleri dağılımları yer almaktadır. Uzaklaştırma tekniği kullanarak yapılan kurtarışların sayısı en fazla 2001-2002 ve 2003-2004 sezonlarında gözlemlenirken 2000-2001 ve 2004-2005 sezonlarında bu teknik hiç kullanılmamıştır. Çelme tekniği kullanarak yapılan kurtarışların sayısı en fazla 1999-2000 sezonunda gerçekleşirken 2000-2001 ve 2003-2004 sezonlarında çelme tekniği hiç kullanılmamıştır. Vücut ile kurtarış tekniği 1999-2000 ve 2002-2003 sezonlarında kullanılmadığı tespit edilmiştir ve kullanılan sezonlarda göre değerler benzerlik göstermektedir. Yumruk ile yapılan kurtarışlar yalnızca 2001-2002 ve 2003-2004 sezon finallerin kullanılmıştır Blokaj tekniği kullanılarak yapılan kurtarışlar bütün sezonlarda diğer tekniklere göre daha fazla kullanılmıştır. Blokaj tekniği en fazla 1999-2000 ve 2005-2006 sezonlarında kullanılırken en az 2000-2001 sezonunda kullanılmıştır.

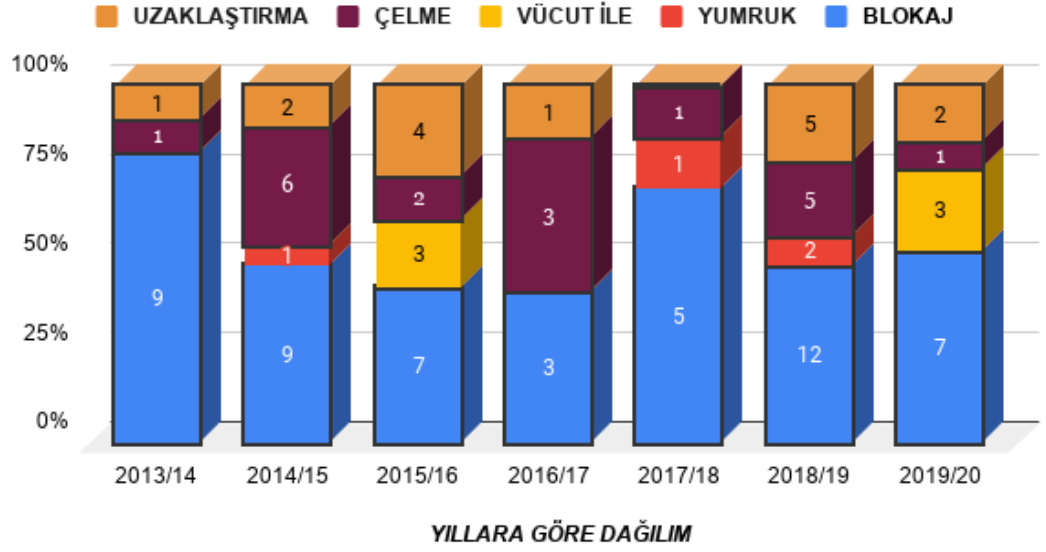
2007-2013 FİNALLERİ

Şekil 11 Kalecilerin kurtarış tipleri (3.çeyrek dönem / 2007-2013)

Yukarıda 2007-2013 yılları arasında oynanan Şampiyonlar Ligi finallerine ait kaleci kurtarış tiplerinin dağılımı yer almaktadır. Uzaklaştırma tekniği 2012-2013 sezonunda kullanılmamıştır. Kalan yıllarda ise değerler benzerlik göstermektedir. Çelme tekniği bütün sezonlarda kullanılmasıyla birlikte yıllara göre benzerlik göstermektedir. Vücut ile kurtarış tekniği 2006-2007 sezonunda kullanılmamıştır. Kullanılan sezonlarda ise değerler benzerlik göstermektedir. Yumruk tekniği ise 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011 sezonlarında kullanılmamıştır. Kullanılan diğer sezonlarda değerler benzerlik göstermektedir. Blokaj tekniği 2007-2008 sezonunda farklı olarak diğer tekniklerden fazla değere sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bu tekniğin en yüksek sayıda kullanıldığı sezon 2009-2010 sezonu iken en az kullanıldığı sezon 2007-2008 sezonu olduğu tespit edilmiştir.

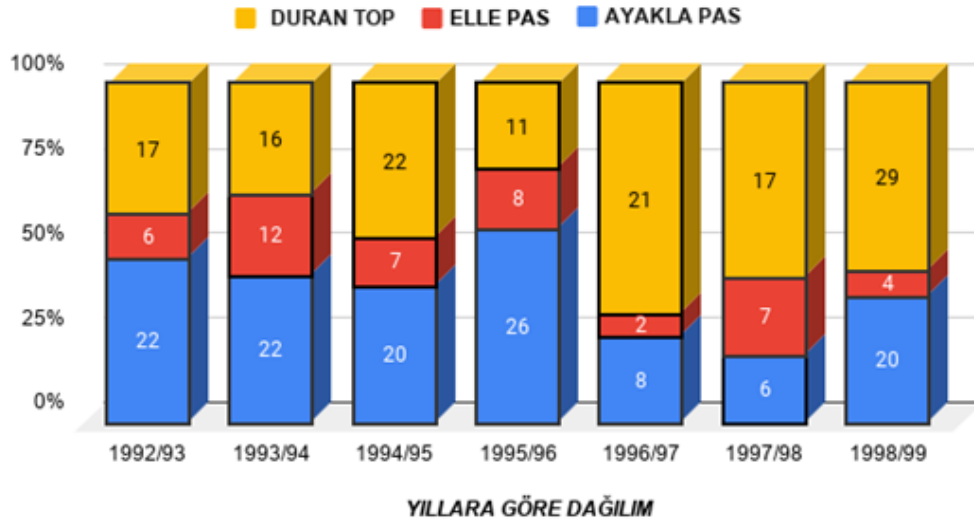
2013-2020 FİNALLERİ

Şekil 12 Kalecilerin kurtarış tipleri (4.çeyrek dönem / 2013-2020)

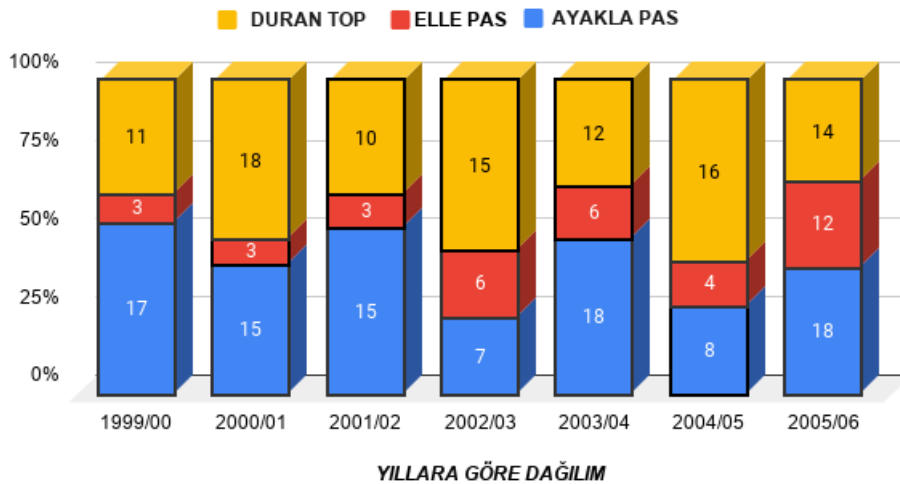
Yukarıdaki grafikte 2013-2020 yılları arasında oynanan Şampiyonlar Ligi finallerinde gerçekleşen kurtarış tipleri yer almaktadır. Uzaklaştırma tekniği 2017-2018 sezonunda kullanılmamıştır. Bu teknik en yüksek değere 2018-2019 sezonunda ulaştığı tespit edilmiştir. Çelme tekniği en çok 2014-2015 ve 2018-2019 sezonlarında gerçekleşirken diğer sezonlarda benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Vücut ile yapılan kurtarışlar sadece 2015-2016 ve 2019-2020 sezonlarında gerçekleşmiştir. Diğer sezonlarda vücut ile kurtarış yapılmamıştır. BlokaJ tekniği 2016-2017 sezonunda diğer tekniklerin değerleriyle benzerlik gösterirken, kalan sezonlarda ise en çok kullanılan teknik olmuştur.

1993-1999 FİNALLERİ

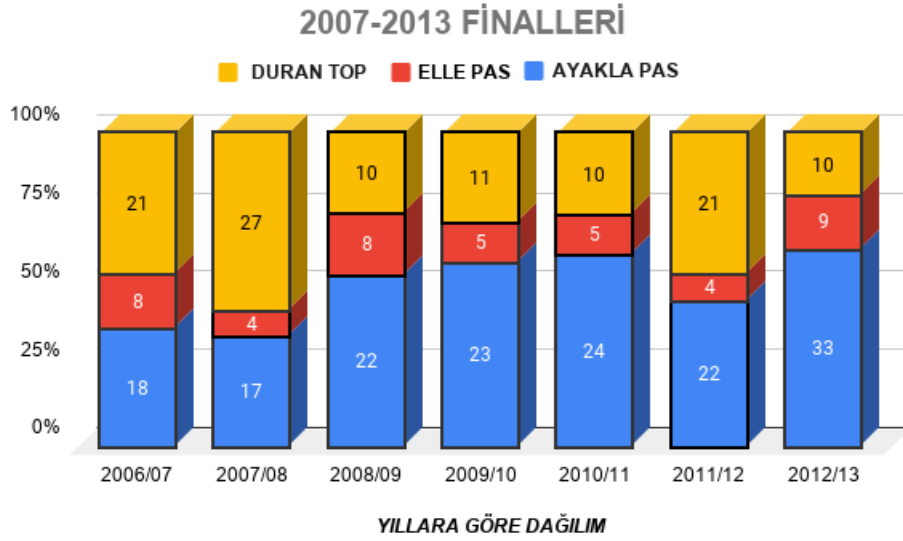
Şekil 13 Kalecilerin oyun kurma tercihleri (1.çeyrek / 1992-1999)

Yukarıdaki grafikte 1993-1999 yılları Şampiyonlar Ligi finalinde kalecilerin oyun kurma ve pas aksiyonlarını gerçekleştirirken tercih ettikleri yöntemler yer almaktadır. Duran top ile oyun kurma 1995-1996 sezonundaki düşüş dışında büyük oranda benzerlik göstermektedir. Elle pas tercihi ise en çok 1993-1994 yılında olduğu tespit edilirken kalan yıllarda değerler benzerlik göstermektedir. Ayakla pas tercihi ise 1996-1997 ve 1997-1998 yıllarında en az değerleri görmüştür. Kalan sezonlarda ise değerler benzerlik göstermektedir.

Şekil 14 Kalecilerin oyun kurma tercihleri (2.çeyrek / 2000-2006)

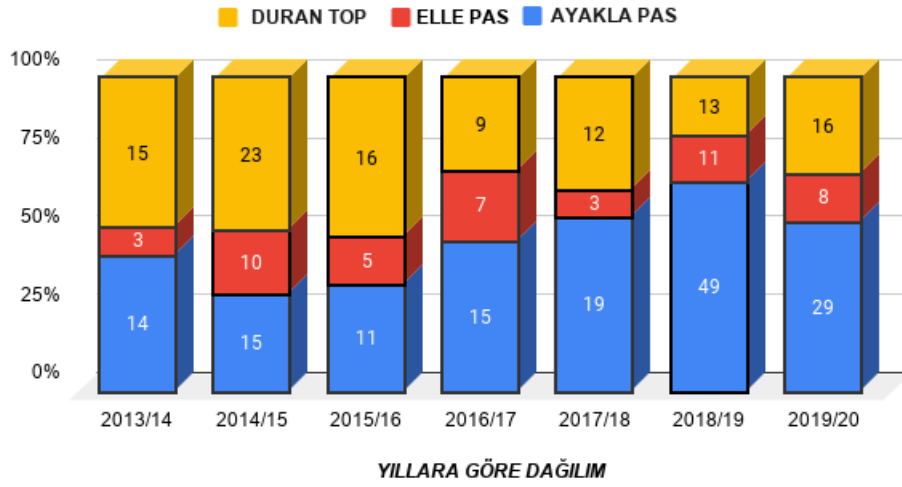
Yukarıda 1999-2006 yılları arasındaki Şampiyonlar Ligi finallerindeki kalecilerin oyun kurma ve pas tercihleri yer almaktadır. Grafiğe göre duran top tercihlerinde en yüksek sayıya 2000-2001 sezonunda ulaşılırken en düşük değere hemen ardından gelen 2001-2002 sezonunda ulaşılmıştır. Elle pas tercihi ise 2005-2006 sezonunda en yüksek seviyeye ulaşırken diğer sezonlarda değerler benzerlik göstermektedir. Ayakla pas tercihini kullanan kaleciler 2002-2003 ve 2004-2005 sezonlarında azalırken diğer sezonlardaki değerler benzerlik göstermektedir.

Şekil 15 Kalecilerin oyun kurma tercihleri (3.çeyrek / 2007-2013)

Yukarıda verilen grafik 2007-2013 yılları arasında Şampiyonlar Ligi finallerinde yer alan kalecilerin oyun kurma ve pas tercihlerini ifade etmektedir. Duran top tercihleri 2007-2008 sezonunda en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Ayakla pas tercihleri en yüksek değerine 2012-2013 sezonunda en düşük değerine ise 2006-2007 sezonunda ulaşmıştır.

2013-2020 FİNALLERİ

Şekil 16 Kalecilerin oyun kurma tercihleri (4.çeyrek / 2013-2020)

Yukarıdaki grafikte 2013-2020 yılları arasında Şampiyonlar Ligi finallerinde kalecilerin oyun kurma tercihlerine yer verilmiştir. Duran toplardan oyun kurma değerine en yüksek 2014-2015 sezonunda ulaşırken en düşük değer ise 2016-2017 sezonunda olduğu tespit edilmiştir. Ayakla pas tercihi en yüksek değerlerine 2018-2019 sezonunda ulaşıldığı tespit edilmiştir. En düşük değere ise 2015-2016 sezonunda ulaşılmıştır.

Tablo 14 IFFS'ye göre dünyanın en iyi kalecileri

IFFS DÜNYADA TARİHİN EN İYİ KALECİLERİ	Ülke	Puan
1 - Gianluigi BUFFON	İtalya	357
2 - Iker CASILLAS	İspanya	260
3 - Petr CECH	Çekya	218
4 - Edwin VAN DER SAR	Hollanda	201
5 - Manuel NEUER	Almanya	200
6 - Peter SCHMEICHEL	Danimarka	179
7 - Oliver KAHN	Almanya	162
8 - Jose Luis Felix CHILAVERT	Paraguay	146
9 - Walter ZENGA	İtalya	132
10- Andoni ZUBIZARETTA	İspanya	132

Kaynak: (IFFHS 2021)

Tablo 15 En yüksek bedelle transfer edilen kaleciler

EN PAHALI KALECİ TRANSFERLERİ		
KALECİ	SEZON	DEĞER (Euro)
Kepa	2018-2019	80m
Allison	2018-2019	62,5m
Buffon	2001-2002	52,88m
Ederson	2017-2018	40m
Cillessen	2019-2020	35m
Courtois	2018-2019	35m
Neuer	2011-2012	30m
Pickford	2017-2018	28,5m
Toldo	2001-2002	26m
Alex Meret	2019-2020	26m
Neto	2019-2020	26m

(Transfermarkt, 2021).

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında önceki ismiyle Şampiyon Kulüpler Kupası'nın ilk kez 1992-93 sezonundan itibaren UEFA Şampiyonlar Ligi Kupası finalleri olarak günümüze kadar oynandığı final müsabakalarındaki kalecilerin performansları incelenmiş, çeşitli tablo ve grafiklerle yıllara göre değişim açıklanmaya çalışılmıştır.

Son yıllarda futbolun daha hızlı ve keyifli oynanması adına verilen bazı kural değişikliklerinden gerek kaleciler, gerek diğer pozisyondaki futbolcular gerek de antrenörler etkilenmiş ve değişime ayak uydurmaya çalışmışlardır (Sporskeeda, 2015). 1800'lü yılların son çeyreğinde kurumsallaşan, 1900'lerin başında keskin kuralların belirlendiği futbolda aslında 1990'lı yıllara oyun hızını ya da türünü değiştirebilecek kapasitede kural değişikliğine gidilmemiştir. Ancak İtalya'da düzenlenen 1990 Dünya Kupası'nda oynanan durağan ve sıkıcı futbol izleyenlerin olumsuz tepkisiyle karşılanmıştır (These Football Times, 2018). Futbol tarihinde ilk kez bir turnuvada sonuçlar belirlemek için penaltı vuruşlarına gidilmek zorunda kalınmıştır. Hatta finale yükselecek takımları belirleyen maçlarda; Batı Almanya İngiltere'yi, Arjantin de İtalya'ya ancak penaltı vuruşları sonucunda eleyebilmekle finale çıkmışlardır. Final maçında da 0-0'lık beraberlik ancak 85. dakikada kazanılan bir penaltı sonucunda Batı Almanya lehine bozulmuş ve kupayı Almanlar havaya kaldırmıştır (Rollin, 1990).

Dünya Kupası finallerinde ilk kez tek golle şampiyon çıkan 1990 Dünya Kupası aynı zamanda maç başına 2.2 golle tüm zamanların en düşük gol ortalamalarına sahip dünya kupası olarak öne çıkarken, negatif futbol 1992 UEFA Avrupa Şampiyonası'nda da devamını sürdürmüştür (Goal, 2020). Eski statüye göre; grup maçlarından sonra yarı finallere geçilirken, yarı finalde Danimarka 2-2 biten maç sonunda penaltılarla Hollanda'yı eleyip finale çıkmış finalde de Almanya'yı yenerek şampiyon olmuştur (Telseth ve Halldorsson, 2020). Esasında Danimarka turnuvaya doğrudan katılım gösteren ülkelerden biri bile değildir. Yugoslavya'nın turnuvadan diskalifiye edilmesi üzerine apar topar davet edilen Danimarka'nın maçları kazanırken sergilediği performans ve kaleciye geri pas kuralını sık sık suiistimal etmesi FIFA ve UEFA'yı bazı kural değişikliğine başvurmaya itmiştir.

Günümüz futbolunun şekillenmesine ve 1990'lı yıllardan itibaren futbolun değişmesine temel oluşturan kural değişiklikleri 3 temel başlık altında toplanabilir. Bunlar; 3 puanlık sisteme geçilmesi, kaleciye geri pas kuralı ve ofsayt kuralındaki esnetmeler olarak sınıflandırılabilir. Nitekim bu 3 kural, futbolun oyun yapısını kökten değiştirmiş ve bu değişimden kaleciler de etkilenmiştir (Just for Keepers, 2017). Bu araştırmada kalecilerin değişen futbolla birlikte savunma ve hücum becerilerinin yanı sıra oyundan etkilenme düzeyleri çeşitli rakamlarla açıklanmaya çalışılmıştır.

İncelemeye alınan Şampiyonlar Ligi finallerinde yer alan kaleciler arasında bazılarının istikrarlı ve uzun süreli performans göstermiş olmaları dikkat çekicidir. Finallerde en çok forma giyen kaleci olan Edwin van der Sar, ilki 1994-1995 sezonunda Ajax takımıyla, sonuncusu ise 16 yıl sonra Manchester United takımıyla olmak üzere toplam 5 kez finallerde forma giymiştir. Yine İtalyan kaleci Gianluigi Buffon ve Iker Casillas 14 yıl aralıklarla benzer başarılar göstermiştir. Nitekim Buffon 42 yaşında olmasına rağmen Parma kulübüyle 2021 yılında +2 yıl daha sözleşme imzalamıştır. Dünya futbolundan bu seviyedeki geçmiş örneklerle bakıldığında İtalyan kaleci Dino Zoff'un 40 yaşında Dünya Kupası'nı kaldırmış olması, Alman kaleci Sepp Maier'in üst üste 13 yıl hiç maç kaçırmadan 442 kez Bayern Münih forması giymesi gibi nadir örneklerle rastlanılmaktadır (DFB, 2019). Bundan yola çıkarak kalecilerin günümüzde (sağlıklı olmaları koşuluyla) form düzeylerini 40'lı yaşlara kadar muhafaza ettiklerini muhafaza edebildiklerini söyleyebiliriz.

Oyun içindeki kalecilerin savunma ve hücum etki performansları değerlendirildiğinde de yıllara göre değişimler gözlemlenmiştir. Çalışmanın ilk çeyrek evresini oluşturan 1993-1999 sezonları arasındaki kalecilerin savunma etki puanları ile hücum etki puanları arasındaki makas yıllar geçtikçe daralmış, günümüz futbolunda neredeyse eşit düzeye gelmiştir. Nitekim UEFA'nın yayınladığı The Technician isimli derginin son sürümünde kalecilik için "Sadece top tutan ya da yakalayan değil, kolektif yeteneklere sahip, oyunu sadece eliyle kısa pasla oyuna sokan değil, gerektiğinde ayakla ve hızlı hücum başlatabilen, oyun kurabilen ilk oyuncu" tanımını yapmaktadır (UEFA, 2019). Şüphesiz bu dergi 30 yıl önce yayınlanmış olsaydı kalecilik için çok farklı bir tanım yapılmış olacaktı ancak futbola yön veren yukarıda bahsettiğimiz kural değişiklikleri kaleci profillerinin de kökten değişmesine neden olmuştur.

Bu sebeple günümüz futbolunda kalecilerden beklentiler oyunun her iki yönünde de üst seviyelere gelmiştir.

Futbol analistleri günümüzde kalecilerinden beklentileri 10 başlık altında sınıflandırmaktadır. Bunlardan ilki kalecilerin çok iyi bir şut kurtarıcısı olması gerektiğidir (Bleacher Report, 2020). Kaleciliğin temel özelliği olan kurtarıcı rolü kulüpler için hayati düzeydeki gerekliliğini korumaktadır. Bu konuda yapılan analizlerde günümüzde bu kriteri sağlayan en başarılı 3 kaleci David de Gea, Jan Oblak ve Allison Becker görülmektedir (The Modern Day Goalkeeper, 2020). Ancak bu temel yetenekte kalecilerin başarısız olması çoğu zaman kalecilerin kariyerlerinde ciddi düşüslere neden olmakta ve kulüplere büyük zararlar vermektedir. Çalışmada incelenen final müsabakalarından 2017-18 finalinde Liverpool forması giyen forma giyen Lloris Kairus'un çok uzaktan gelen topu tutamaması sonucunda Liverpool kupayı kaybetmiştir. Maç sonunda taraftarlardan günlerce ölüm tehdidi alan Kairus ise bir kez daha Liverpool forması giyememiştir (White vd., 2018).

Benzer örnek olarak 1999-2000 sezonunda Manchester United'a İtalyan Venezia takımından transfer olan İtalyan kaleci Massimo Taibi'nin uzaktan gelen şutu yakalamak isterken bacaklarının arasından golü yemiş olması gösterilebilir. Maç sonunda İngiliz gazetelerinin "Venezia'dan gelen kör" başlıklarıyla yerden yere vurulan Taibi sadece 4 kez forma giydiği İngiliz kulübünden apar topar gönderilmiş ve bir daha asla bu seviyeye yükselememiştir (Lovejoy, 2011). Glory, Goals and Greed: Twenty Years of the Premier League. Random House. Yine Euro 2008 elemelerinde İngiliz kaleci Scott Carson'ın benzer hatası sonucu İngiltere, Hırvatistan'a mağlup olarak şampiyonaya katılamamış Scott Carson ise bir daha milli formayı giyememiştir (Green, 2009). 2010 Dünya Kupası'nda ise İngiltere bir başka kaleci Robert Green'in benzer hatası sonucu ABD ile 1-1 beraber kalıp grubunu ikinci noktalamıştır. Grupta ikinci kalınca Almanya'yla eşleşen ve kaybeden İngiltere eğer bu hata yapılmamış olsaydı çok farklı bir sonuç elde edebilirdi yorumları yapılmıştır. İncelemeye alınan 28 Şampiyonlar Ligi final müsabakasında Kairus'un hatasına benzer düzeyde hatalara rastlanılmamıştır. Bu da üst düzey kalecilerin, savunma şut kesici-kurtarıcı görevini başarıyla yürütmeye devam ettikleri sonucunu düşündürmektedir.

Günümüz kalecilerinden en büyük ikinci beklenti top yakalama ve kavrama yeteneklerinin üst düzeyde olmasıdır (Bleacher Report, 2020). Unutulmamalıdır ki bir kaleci için topu yakalamış ya da yumrukla uzaklaştırmış olmak, kurtarmak ya da kesmekten daha iyidir. Çünkü çelerek kurtarılan şut girişimleri zaman zaman yeni bir tehlikenin de başlangıcı olabilmektedir. Bunun için kalecilerin el becerilerini üst düzeyde kullanmaları gerekir.

Ancak incelenen Şampiyonlar Ligi maçlarında kalecilerin yıllar geçtikçe daha az yumrukla kurtarış yaptıkları, keserek-çelerek kurtarılan pozisyonlarda artış olduğu gözlemlenmektedir. Geçmişte kaleciler için yakalanması daha kolay olan şut pozisyonları günümüz futbolunda daha tehlikeli sonuçlar verebilmektedir. Çalışmayla ters düşen bu kriterin çıkma sebebi olarak; maçların daha gollü geçmesi adına FIFA'nın futbol topları üzerinde değişiklikler yapması ve hacmi değişen topların kaleciler için şut pozisyonlarında daha tehlikesi olması düşünülebilir.

Şut kesme ve yakalama görevlerinin yanında günümüz kalecilerinden bir diğer beklenti ceza sahasındaki alan kabiliyetlerinin yüksek olması gerektiğidir. Her ne kadar nadir örnekleri görülse de bir takımın gol atabilme ihtimali rakip kaleye yaklaştıkça artış göstermektedir. Bu nedenle savunma yapan takımların başarısı rakip futbolcuları ceza sahasına yaklaştırmadan topa hâkim olmalarıyla yükselmektedir. Bu felsefeden bakıldığında kalecilerden beklenen özellik ceza sahasında elle topu yakalayabileceği tüm noktalara gerek yerden gerekse havadan hâkim olmasıdır. Koordinasyon becerisi, takım arkadaşlarıyla uyum ve sezgi yeteneği gerektiren bölge hâkimiyeti, beraberinde bazı riskler taşımaktadır. Yüksek gelen topları belli bir mesafe kat ederek yakalamaya çalışmak aynı zamanda kalecilerin savundukları kalelerini boşalttıkları anlamına gelmektedir. Kalecilerin bu türden her girişimi eğer yüzde 100 başarıyla sonuçlanmamış ise ciddi tehlikelere hatta gole sebebiyet vermektedir. Euro 2008 Şampiyonası'nda oynanan Çek Cumhuriyeti - Türkiye maçında Petr Cech'in ceza sahası içinde topu yakalamak için yükselip ancak tek seferde yakalayamaması sonucunda Nihat Kahveci'nin önünde kalan top boş kalelere gol yapılmış ve Türkiye tur atlayan taraf olmuştur (Fialova, 2011).

İncelenen müsabakalarda kalecilerin ceza sahasında 1. tehlike alanındaki hava topu kurtarışlarında yıllar geçtikçe azalmalar görölmektedir. Ancak bu bir yetenek kaybı olarak düşünölmemelidir. Çünkü kalecilerin özellikle kaleye çok yakın alanlardaki hava topu hâkimiyetlerindeki yıllardan gelen yükseliş, rakip takımları bu yönde hücum yapmamaya sevk etmiştir. Bu değişimin doğrudan ve dolaylı sebeplerden kaynaklandığı düşünölmektedir. Doğrudan değişimin kaynağı olarak incelenen maçlarda da göröldüğü gibi kalecilerin boy ortalamalarının yıllar geçtikçe yükselmiş olmasıdır. Ancak dolaylı sebeplerin daha etkili olduğı düşünölmektir.

Bunlardan birincisi 90'lı yılların ortasında gevşetilen ya da değiştirilen ofsayt kurallarından kaynaklanmaktadır. Bu tarihten önce hücum oyuncusu atak oynanan bölgenin dışında olsa dahi, eğer ofsayt pozisyonunda ise atak girişimi ofsayt gerekçesiyle kesilmekteydi. Ancak bu kural değişikliğinden sonra eğer hücum oyuncusu aktif alanda yani topa yakın bölgede bulunmuyorsa pozisyon ofsayt sayılmamaya başlanmıştır.

Diğer dolaylı sebep incelendiğinde ise; 1990 Dünya Kupası, 1992 Avrupa Şampiyonası ve tarihte ilk kez finalin 0-0 bittiğı 1994 Dünya Kupası sonrası oyunu zenginleştirmek ve hücum sayılarını arttırmak için bu değişikliği zorunlu gören FIFA'nın bu kararı futbolun oyun yapısı ve taktiklerinde de değişimlere yol açtığı görölmektedir. Geçmiş yıllarda büyük defansif katkı sağlayan libero pozisyonu zamanla tarihe karışmıştır (The Indian Express, 2018). Futbolda libero mevkii, rakip atakların kaleciyle buluşmasındaki son engeldir. İngilizce "Sweeper" yani süpürücü olarak tanımlanan liberoların görevi rakibi marke etmek yerine durdurmak ve savunma arkasına atılan topları süpürmektir. Ancak bu taktik, güncellenen ofsayt kurallarıyla birlikte, savunma bloğunun arkasında, kalecinin hemen önünde bekleyen liberoların ofsayt bozmalarına, yani rakip aktif alanda ve atılan pasın önünde olsa bile ofsayt pozisyonunda kalmamalarına, dolayısıyla daha çok hücum girişimiyle yüz yüze kalınmasına neden olmaktadır. Bu nedenle teknik direktörler oyun sistemlerini değiştirmiş ve liberolarla birlikte adam adama savunma yapan oyuncuların yerini günümüzdeki alan savunması oyuncuları almıştır. Nitekim Euro 96 Şampiyonası'na katılan ölkelerin 16'sının en az 8'inin liberolu dizilişle sahaya çıktığı düşünöldüğünde geçmiş futbol anlayışıyla günümüz futbol anlayışındaki farklılıklar bariz bir şekilde görölmektedir (UEFA, 2019).

Ofsayt kuralının değişmesinin etkileri sonucu çağdaş futbolda artık kullanışlı olmayan liberoların yerini kalecilerin aldığı söylenebilir. Bu çalışmada da tespit edilen noktalardan biri kalecilerin yıllar geçtikçe daha fazla ayakla topla buluşması ve hücumda katkı puanlarının yükselmiş olmasıdır. Çünkü liberolu sistemde kalecilerin görevi çizgide kalmak ve topları karşılamaktan ibarettir ancak liberosuz sistemlerde savunma arkasına atılan topların toplanmasında ve atakların başlatmasında artık görev kalecilere düşmektedir.

Aslında kaleci/libero kavramı yeni bir kavram olarak karşımıza çıkmamaktadır. 1954 Dünya Kupası finalisti Macaristan'ın 4-2-4 hücum sisteminde kaleci Gyula Grosics için ceza sahası dışına kadar açılması ve savuna arkasına atılan topları toplaması bir zorunluluk olarak görülmekteydi (Murray ve Hay, 2013). Yine "total futbolun" öncüsü sayılan 1974 Dünya Kupası finalisti Hollanda'da teknik direktör Rinus Michels, kaleci Jan Jongbloed'u benzer görevde oynatmaktaydı (Wilson 2012) Aynı kadronun yıldız futbolcusu "Sarı Fare" lakaplı Johan Cruyff, teknik direktör olarak aynı sistemi 1992 yılında Barcelona'nın tüm yaş gruplarında uygulanmasını sağlayarak Şampiyon Kulüpler Kupası'nı takımına kazandırmıştı (Cruyff, 1992). O tarihte henüz 10 yaşında bir çocuk olan Victor Valdes, seneler sonra benzer felsefeyle Barcelona kalesini korurken, 2006-2009 ve 2011 Şampiyonlar Ligi finallerinde 3 kez şampiyonluk sevinci yaşadı.

Oyunu kolektif olarak kabul eden total futbol felsefesine göre kaleci, diğer mevkilerden farklı değildir ve oyun sisteminde aktif bir şekilde yer almalıdır. Bu nedenle bu sistemde oynayan takımlar 4-3-3 ya da 4-4-2 saha dizilişi olarak değil, 1-4-3-3 ya da 1-4-4-2 olarak görülmektedir. Kalecilerin aktif bir şekilde görev yaptığı bu sistemi günümüzde birçok takım uygulamakta ya da uygulamaya çalışmaktadır. Ancak bu oyunda da kalecilerin bazı gereksinimleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Kalecilerin ilk olarak ayakla top becerilerinin yüksek olmasına, çabuk karar vermesine ve sezgilerinin yüksek olmasına ihtiyaç duyulan bu sistemde, çağdaş futbolda bu tarife uyan çok az kaleci örneği vardır. Son 10 yılda Şampiyonlar Ligi'nde 3 kez final gören ve 2014 yılında Dünya Kupası kazanan, sık sık ileri çıkarak atak kesmesi, geriden oyun kurma becerisi ve top tekniğiyle ön planda olan Alman kaleci Manuel Neuer bu alanda tüm zamanların en başarılı kalecilerinden biri olarak görülmektedir.

Almanya Milli Takımı'nın eski kalecisi Andreas K pke, "Onun kadar iyi bir libero görmedim. Beckenbauer hariç" diyerek meslektaşının bu becerisini takdir etmiştir (Bleacher Report, 2020).

Neuer'in bu alandaki başarısı tesadüften ibaret olarak görülmemelidir. Schalke 04 altyapısından yetişen Alman kaleci tüm yaş gruplarında kaleci antrenmanları haricinde diğer oyuncularla antrenman yapmış ve hücum becerileriyle takım arkadaşlarını ve taraftarları şaşırtmayı başarmıştır. Neuer bir röportajında; altyapıda oynadıkları kaleci olarak sahaya  kmadığı bir maçta taraftarların kendisini tanımadıklarını ve takımın yeni yıldızı sandıkları için fotoğraf çektirmeye çalıştıklarını aktarmıştır (Schmidt ve Stegmann, 2016).

Neuer gibi bir diğer Alman kaleci Marc-Andre ter Stegen de topla buluşmayı seven ve kaleci/libero olarak Barcelona'da forma giyen bir kaleci olarak öne  kmaktadır. 2015 yılında oynanan U21 Avrupa Gençler şampiyonası'nda ter Stegen'in birçok takım arkadaşından daha fazla topla buluştuğu kaydedilmiştir (UEFA, 2019).

Liberonun hücum görevlerini kalecilerin almasının bir diğer sebeplerinden biri olarak 1992 yılında getirilen kaleciye geri pas kuralı d ş n lmektedir. Daha önce kendi takım arkadaşından ayakla gelen pası elle tutabilme hakkına sahip kaleciler bu tarihten itibaren sadece ayakla müdahale etmek zorunda kalmıştır. Bu kuraldan önce skoru korumaya yönelik defansif futbolun enstrümanlarından biri olarak kullanılmış olması hatta zaman zaman suiistimal edilmesi daha önce de belirtildiği gibi FIFA'yı bu yönde bir değişiklik yapmaya mecbur bıraktığı d ş n lmektedir. İskoç futbolcu Graham Souness, 1987 yılında 2-0  nde g t rd kleri maçta kalecisine 70 metre geri pas atarak vakit geçirmeye çalışması kimi yorumculara göre bu kuralın  kması gerektiğini düşünenlerin milat noktasıdır (Constable, 2014).

İngiliz spor yorumcusu Jonathan Wilson, İrlanda Cumhuriyeti kalecisi Packie Bonner'ın 1990 Dünya Kupası'nda ma  başına ortalama 6 dakikadan daha fazla topu elinde tuttuğunu ve oyunu başlatma konusunda acele etmediğini aktarmaktadır. İrlanda Cumhuriyeti aynı turnuvada defansif futboluyla hiç ma  kazanamadan çeyrek finale kadar yükselmiştir. İrlanda takımı ma  kazanmadan en yüksek tur derecesini elde eden ülke rekorunu halen elinde bulundurmaktadır (Eiben, 2016).

Kaleciye geri pas kuralından sonraki değişimlere ayak uyduramayan kaleciler bu yönde yaptıkları hatalarla takımlarını üzmektedir. Bu kuralın getirilmesinden kısa bir süre sonra Manchester City kalecisi Andy Dibble topu ayağıyla yakalamak isterken sakatlanmış ve uzun süre sahalardan uzak kalmıştır (These Football Times, 2018). 2002 yılında Aston Villa'nın kalesini koruyan Peter Enckelman, Birmingham City ile oynadıkları derbi mücadelesinde atılan geri pası ayağının altından kaçırınca takım arkadaşının kendi kalesine gol atmasına sebebiyet vermiştir. Bu golden sonra takımdan gönderilen Enckelman bir daha aynı seviyedeki bir takımda forma giyememiştir (Crossan, 2011).

Modern futbolda üst düzey kalecilerden beklenen bir diğer özellik ise önemli maçlarda ve kritik dakikalarda sergilemiş oldukları performanslarla ön plana çıkmalarıdır.

Çalışma kapsamında incelenen maçlarda kalecilerin savunma etki puanlarında yıllara göre dalgalanmalar olması her maçın kendi özelinde değerlendirilmesi sonucunu düşündürmektedir. Örneğin, 3-3 biten 2004-05 Şampiyonlar Ligi finalinde toplam 6 gol yiyen kalecilerin, gol yememe görevlerini yerine getirmediikleri düşünülebilir ancak penaltı atışlarıyla şampiyon olan Liverpool'da kaleci Cerzy Dudek kahraman ilan edilmiştir (Williams ve Hopkins, 2005). Dünya futbolunda buna benzer çok sayıda örnek karşımıza çıkmaktadır. 2010 Dünya Kupası finalinin son dakikalarında kaleciyle karşı karşıya kalan Hollandalı Arjen Robben 'in şutunu ayaklarıyla çelen İspanyol Iker Casillas turnuvanın kaderini değiştirmiştir. Birkaç dakika sonra gol bulan İspanya tarihinde ilk kez dünya şampiyonu olabilmıştır (Berte, 2012).

Penaltı vuruşlarıyla şampiyonun belirlendiği 2006 Dünya Kupası'nda ise Gianluigi Buffon'un uzatma dakikalarında Zinedine Zidane'ın kafa vuruşunu kurtarması bir şekilde İtalya'yı turnuvada tutmuş ve sonuçta İtalya şampiyon olmuştur (Baetens, 2006). 2012 Şampiyonlar Ligi finalinde Chelsea kalesini koruyan Petr Cech, son dakikalarda kurtardığı penaltının yanı sıra penaltı vuruşlarındaki başarısıyla Chelsea'nin şampiyonluğunda en büyük pay sahibi olmuştur (Corney vd., 2014). Sevilla'yı penaltılar sonucu eleyerek tarihinde ilk kez Şampiyonlar Ligi'nde çeyrek finale yükselen Fenerbahçe'de kaleci Volkan Demirel normal sürede hatalı goller yemesine rağmen penaltı vuruşlarında yıldızlaşmıştı. Galatasaray'ın Arsenal'i

penaltılarla eleyerek UEFA Kupasını müzesine götürdüğü maçın uzatma bölümünün son dakikalarında Cladio Taffarel'in Fransız Henry'nin kafa vuruşunu kurtarışı futbolseverlerin hafızalarındaki yerini korumaktadır (McManus, 2018).

Sonuç olarak; özellikle 2018 yılından itibaren ödenen ücretler hariç tutulduğunda kaleci transferlerine harcanan bütçelerin yıllara göre artış yönünde eğilim gösterdikleri ancak bazı yıllarda sıçrama yaptıkları görülmektedir. 2001-02 sezonunda Parma'dan Juventus'a transfer olan Gianluigi Buffon ve 2011-12 yılında Schalke 04'ten Bayern Münih'e transfer olan Manuel Neuer transferlerine ödenen bedeller halen daha tüm zamanların en çok bütçe ayrılan transferleri arasında yer almaktadır (Sahakyan, 2020).

Geçmiş yıllarda kalecilere yüksek transfer bedellerinin ödenmemiş olması kalecilerin değersiz olarak görülmesini düşündürmemelidir. Bunun sebebi olarak kalecilerin sık sık takım değiştirmedikleri ve takımlarında uzun süre kalelerini korudukları varsayılmaktadır. Örneğin, 1994 yılında 4,6 milyon Alman Mark'ına transfer edilen Oliver Kahn 39 yaşına kadar Bayern Münih'in kalesini korumuştur (Krüger, 2013).

2018 yılından itibaren ise kalecilere ayrılan transfer harcamalarında ciddi artışlar görülmektedir. Chelsea Kepa Arrizabalaga'ya 80 milyon Euro karşılığında transfer ederek bir rekora imza atmıştır. İspanyol kaleci halen en çok transfer ücreti ödenen kaleci olarak başta durmaktadır. Buna karşın 2020-21 Şampiyonlar Ligi finalinde Chelsea'nin kalesini koruyamamış ve yedek pozisyonunda kalmıştır (Williams 2019). Bir diğer yüksek ücret ödenen Alisson Becker ve Manchester City'e transfer olan Ederson temel kalecilik becerilerinin yanı sıra top teknikleri yüksek kaleciler olarak görülmektedir (Starita, 2019). Araştırma kapsamında incelenen son çeyrek dilimde (2013-2020) büyük takımların kalecilere diğer yıllara göre daha fazla para harcaman zorunda kaldıkları gerçeğini göstermektedir. Bunun temel nedeni de kalecilerin hem defans hem de hücum becerilerinden faydalanılmak istenmesidir. FIFA'nın son kural değişikliği sonrasında kaleciler, aut vuruşlarında topu ceza sahası dışına göndermek zorunda değildir. Takım arkadaşlarına kısa pas vererek oyun kurmakta ve geçmişte liberoların yaptığı görevi üstlenmektedirler.

Çalışmada elde edilen bulguların desteklenmesi adına iki uzman görüşüne ihtiyaç duyulmuştur. Uzman kaleci antrenörlerinin sorulara verdikleri cevaplar aşağıda belirtilmiştir:

1. Günümüz futbolunda kalecinin rolünü yorumlar mısınız?

A = "Kalecilik ciddiye ve çalışma isteyen bir istektir. Takımın %51'idir. Bütün zamanlarda geçerli bir ifadedir. Kadro sayılırken 1'i kaleci 11 kişiden oluşan kadroyla sahaya çıkılırken kaleci ayrı ifade edilmektedir. Kaleciler Guardiola ile birlikte ayak tekniği iyi olması gereken, oyun kurma becerisi yüksek oyuncular haline gelmiştir. Kaleci hatasız olmak zorundaki yalnız adam olarak tanımlayabiliriz."

B = "Değişen oyun kuralları oyunun hızını arttırması kalecinin hem savunmada hem hücumda aktif rol almasını sağladı. Birçok takım kalecilerini pas oyunlarına dâhil etti. Bu sayede baskı yemekten kurtularak oyunu rahatlamasını sağladı ve daha iyi hücum organizasyonları oluşmasını sağladı. Artık sistemler bile yazılırken kaleci faktörü göz önüne alınarak yazılmaya başlandı. Örneği 1-4-4-2 gibi. Artık kaleciler sadece topu kurtaran değil kurtardığı topu oyuna başarılı bir şekilde sokabilen, atağı başlatan(hem el hem ayak ile) bir oyuncu rolünü aldı."

2. Geçmişten günümüze kaleci profillerinde ofansif ve defansif becerileri yönünden değişimlerini yorumlar mısınız?

A = "Geriye pas kuralının değişmesi ile birlikte zaman hırsızlığı engellendi. Oyun hızlandı ve güzelleştirildi. Eskiden müsabakalar az gollü geçerken, kaleciye pas kuralı eklenmesi ile birlikte müsabakalar daha gollü geçmeye başladı. Bu kuralın değişmesi kalecilerin aleyhine olsa da seyir zevkini artırdı. Oyunu başlatma şekillerinin değişmesi ile kalecilerden beklenen ofansif beceriler de farklılık gösterdi. Kalecilerin iletişim becerileri yükselmesi defansif yönde olumlu faydalar sağladı. Kaleciler oyun kurarken artık çevre kontrolü yaparak daha güvenli şekilde hücum organizasyonlarına katkı sağlamaktadırlar."

B= "Geçmişte kaleciler ceza sahası içine hatta altı pas içine hapsedilmişti. Sadece top kurtarsın diye bakılıyordu. Artık günümüzde savunma oyuncusu gibi davranan ve (eski tabirle libero), kalesine gelen hücumları ceza sahası dışında karşılayabilen bir oyuncu gözüyle bakılıyor. Savunmada devamlı iletişim halinde olup uyarılarla tehlikeyi büyümeden uyarılarla durdurulabilmesine katkı sağlıyor."

Günümüzde kaleciler gol pası verebilir hatta gol atabilir seviyeye geldi. Bu da artık kalecilerin oyunun iki yüzünde de aktif bir rol aldığıının göstergesidir."

3. Değişen oyun kuralları ve oyun sistemleri kalecileri nasıl etkilemiştir?

A = "Kaleciler ayaklarını sadece aut ve degaj atarken kullanıyordu. Artık ayak tekniği geriye atılan paslarda da kullanıldığı için gereksinimimiz artmıştır. Taktikler bir bütün olarak uygulandığı düşünülürse taktiksel değişimlerin kalecilere de öğretilmesi gerekmektedir. Kaleciler başarılı olmak için oyun sistemlerindeki değişimlere uyum sağlamalıdır."

B= "Son yıllarda geri pas kuralı, 6 saniye kuralı, aut atışının ceza sahası içinden alınabilmesi gibi kurallar neticesinde kaleciler kendilerini teknik, taktik ve zihinsel yönde geliştirmek durumunda kaldılar. Örneğin kaleciler artık el ve ayak ile daha iyi oyun kurmaya çalışıyorlar. Oyunu daha iyi okuyup daha iyi pozisyon alabiliyorlar. Daha çabuk problemi çözebiliyorlar. Oyuna daha çabuk motive olabiliyorlar. Değişen bu kurallar ve sistemler kalecilerin kendilerini geliştirmesi yönünde olumlu olmuştur."

4. Gelecekte kaleci profillerinde ne gibi değişimler bekliyorsunuz?

A = "Kalecideki birinci özellik lider vasıflı olmalıdır. Almanların uzun yıllardır kalecilere kemik ölçümü ve IQ ölçümü yaptığı bilinmektedir. Günümüzde ve gelecekte boy uzunluğu önemli bir faktördür. Yaklaşık olarak 1.85 cm'den kısa boyu olan kaleciler artık tercih edilmemektedir. Bunun yanında kalecilerin IQ seviyesi ve liderlik özellikleri ile ön plana çıkmasını bekliyorum. Defansif katkıların yanında ofansif katkılarının daha çok artacağını bekliyorum."

B= "Fiziksel (motorik özellikler) yönden çok değişiklikler olacağını düşünmüyorum. Fakat mental olarak daha güçlü kaleciler olacağına, teknik ve taktiksel olarak (iki ayağını ve iki elini de kullanabilen) oyunun daha da içine daha çok dâhil olan kaleci profilleri görebileceğimizi düşünüyorum."

İnceleme kapsamında elde edilen bulgular ve uzman görüşleri doğrultusunda kaleci ve kaleci antrenörlerine sunulan öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Kalecilerin altyapının tüm düzeylerinde sadece savunma becerilerini geliştirmelerine yönelik değil, aynı zamanda diğer mevkideki oyunculara ağırlık verilen koordinasyon çalışmalarının antrenman programlarına dâhil edilmesi önerilmektedir.
- Kalecilerin hücumda daha etkin rol alması için hücum oyuncularıyla iletişim ve koordinasyon becerilerini geliştirmesi önerilmektedir.
- Kaleciler ile özellikle defans oyuncularının iletişim bağının kuvvetlenmesi ve birbirlerine uyum için sık sık kaleci ya da oyuncu değişiklikleri yapılmaması antrenörlere ve teknik adamlara yapılacak öneriler arasında yer almaktadır.
- Günümüzde kalecilerin performanslarını yukarı taşıyacak ekipmanlarda (eldiven, ayakkabı, forma) günden güne geliştirmeler ve iyileştirmeler yapılmaktadır. Özellikle tekstil mühendisliğinin son yeniliklerinin takip edilmesi ve kulüplerin takım oyuncularına bu ürünleri kullandırtmaları performanslarını arttırmaları konusunda önemli bir değer olarak önerilmektedir.
- Yetenek seçimi ve oyuncu izleme faaliyetlerinde kalecilerin savunma becerileriyle birlikte hücum becerileri de değerlendirmelere alınarak rapor tutulabilir.

KAYNAKÇA

- Akşar, T. ve Merih, K. (2008). *Futbol Yönetimi*. (1.basım) İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Aksoy, F. (2018). *Futbol Öğretim Programı*. İstanbul:Yek Matbaacılık.
- Andersen, T. E., Larsen, Ø., Tenga, A., Engebretsen, L., & Bahr, R. (2003). Football incident analysis: a new video based method to describe injury mechanisms in professional football. *British Journal of Sports Medicine*.
- Aslan, C.S. (2018). *Futbol Öğretimi*. Kuramsal Bilgiler ve Temel Teknikler. İstanbul:Ergün Basın Yayınevi.
- Baetens, F. (2006). Le coup de tête de Zidane. *Esprit*, (11), 127-147.
- Bozlu, B. (2018). *Türkiye’de Kadın Futbolcular:Kadın ve Erkek Futbolcuların Karşılaştırmalı İlişkisel Analizi* (Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi).
- Bui, Y.N. (2019). *How to Write a Master’s Thesis*. California, ABD: SAGE Publications, Inc.
- CAF Resmi İnternet Sayfası, “Hakkımızda”, (Erişimtarihi:01.05.2021).
- Calzada E., *Paradan Haber Ver* (Çeviri: Temel Bal Ekim). Ömür Matbaacılık A.Ş., İstanbul, 2013.
- Carmona Berté, M. A. (2012). *Los medios de comunicación españoles e italianos en el camino de España hacia la victoria en el mundial de fútbol de Sudáfrica*.
- Cicimen, F. (2004). *Futbolda Kalecinin Topu Oyuna Sürme Isabetliliğinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi).
- Collins, T. (2013). *Sport in capitalist society : a short history*. New York: Routledge.
- CONCACAF Resmi İnternet Sayfası, “Concacaf Hakkında” (Erişim tarihi:01.05.2021).
- Constable, N. (2014). *Match of the Day: 50 Years of Football*. Random House.

- Corney, D., Martin, C., & Göker, A. (2014, April). Two Sides to Every Story: Subjective Event Summarization of Sports Events using Twitter. In *SoMus ICMR*.
- Crossan, R. (2011). *Football Extreme: The crazies, funniest and most bizarre facts from the world of football*. Kings Road Publishing.
- Cruyff, J. (1992). Barça 5-Real Madrid 1. Press Conference after the Game, Barcelona.
- Cüceloğlu D. (2010). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul:Remzi Kitabevi.
- Di Salvo V, Benito PJ, Calderon FJ, Di Salvo M, Pigozzi F. (2008) Activity profile of elite goalkeepers during football match-play. *J Sports Med Phys Fitness*. 48(4):443–6.
- Dikkatli İ., Y. (2020) *Modern Futbol Anlayışı İle Ortaya Çıkan Futbolcu Mevki, Rol ve Görevlerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi).
- Dufour, W. (1991) “Computer Assisted Scouting in Soccer Second World Congress of Science And Football Eindhoven, Netherlads 22nd-25th May 1991.
- Durusoy, İ. (2005). *Türkiye’de ve Dünya’da Futbol Stratejisi*. İstanbul:Boyut Kitapları.
- Eiben, J. (2016). *Das Subjekt des Fußballs*. transcript-Verlag.
- Erdem, K. (2003). *Futbolda Kenar Yönetimi: Yönetmel Beceriler, Strateji, Taktik*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Federation Internationale de Football Association (1997). *Laws of The Game 1997* Zurich.
- Federation Internationale de Football Association (2005). *Laws of The Game 2005*. Zurich.
- Federation Internationale de Football Association (2020). *Laws of The Game 2020/2021* Zurich.

Fialová, M. (2011). *EURO 2008 a mediální reprezentace národní identity* (Doctoral dissertation, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií).

Gifford, C. (2006). *Futbol Ansiklopedisi*. Tudem Yayınları.

Green, C. (2009). *Every boy's dream: England's football future on the line*. A&C Black.

Güler, A. H. (2019). *Futbol Müsabakasında Farklı Hızlarda Gerçekleştirilen Koşu Mesafelerinin Müsabaka Sonucuyla İlişisinin İncelenmesi* (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi).

Gülşen, D. (2008). *Farklı Lig Düzeylerinde Oynayan Futbolcuların Oynadıkları Mevkilere, Öğrenim Durumu ve Spor Yaşlarına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi).

Günay, M., Tamer, K., Cicioğlu İ., (2013) *Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü*. Ankara:Gazi Kitabevi.

Gündüz, K. (2019). *Futbol kalecilerinde yaşın sezinleme zamanına olan etkisinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi).

<https://www.cafonline.com/about-us/caf-history/> (Erişim tarihi:01.05.2021).

<https://www.concacaf.com/inside-concacaf/about-concacaf/>
(Erişimtarihi:01.05.2021)

<https://www.oceaniafootball.com/about-ofc/> (Erişim tarihi:01.05.2021).

<https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/what-uefa-does/>
(Erişimtarihi:01.05.2021).

Krüger, K. (2013). *Die musst du kennen-Die besten Fußballspiele (r) aller Zeiten*. cbj Verlag.

Kubayi, A., & Larkin, P. (2020). Match performance profile of goalkeepers during the 2019 COPA America soccer championship. *Medicina dello Sport*, 73(3), 453-60.

- Kuruloğlu, F. (2010). *Altay Spor Kulübü Tarihi* (Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi).
- Liu, H., Gómez, M. A., & Lago-Peñas, C. (2015). Match performance profiles of goalkeepers of elite football teams. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 10(4), 669-682.
- Lovejoy, J. (2011). *Glory, Goals and Greed: Twenty Years of the Premier League*. Random House.
- McManus, J. (2018). *Welcome to hell: In search of the real Turkish football*. Weidenfeld & Nicolson.
- Miller, J (1999). *Goalkeeping Book*. Londra: Usborne Publishing Ltd.
- Müniroğlu S., & Deliceoğlu G. (2008). *Futbol'da Müsabaka Analizi ve Gözlem Teknikleri*. Ankara:Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Muratlı, S. (2003). *Çocuk ve Spor*. Ankara: Nobel Yayınevi Dağıtım.
- Murray, L., & Hay, R. (2013). Proving a negative in history: The non-appearance of the Hungarian football team at the Melbourne olympic games in 1956. *Sporting Traditions*, 30(2), 1.
- OFC Resmi İnternet Sayfası, "OFC Hakkında", (Erişimtarihi:01.05.2021).
- Orta, L. (2000). *Dünyada ve Türkiye'de Futbol Organizasyonları Analitik Bir Yaklaşım*. (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi).
- Randers Mb, Mujikai, Hewitt A, Santisteban J, Bischoff R Solano R, Zubillaga A, Peltola E, Krustrop P, Mohrm (2010). Application Of Four Different Football Match Analysis Systems: A Comperative Study. *Journal Ofsports Sciences*.
- Reilly, T., ve Williams, A. W. (2003). *Science and Soccer*. *Routledge Taylor and Francis Group London and Newyork*.
- Rollin, J. (1990). *The world cup 1930-1990: sixty glorious years of soccer's premier event*. Guinness.

- Sahakyan, N., Avetisyan, T., Avetisyan, H., Khan-Aslanyan, A., & Madoyan, H. (2020). *Analyzing soccer's transfers and predicting footballers' transfer price*.
- Sainz De Baranda, P., Ortega, E., & Palao, J. M. (2008). Analysis of goalkeepers' defence in the World Cup in Korea and Japan in 2002. *European Journal of Sport Science*, 8(3), 127-134.
- Samur, G., Ü. ve Samur S. (2017) *Sporda Stres Yönetimi ve Teknikleri*. Ankara:Gazi Kitabevi.
- Schmidt, S., & Stegmann, T. (2016). *Creating World Champions: How German Soccer Went from Shambles to Champions*. Meyer & Meyer Sport.
- Sever, O. (2013). *Futbolcuların fiziksel uygunluk düzeylerinin mevki ve yaş değişkenlerine göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara).
- Sevim, Y. (2002). *Antrenman Bilgisi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Sönmeymakas, A. (2008). *UEFA Şampiyonlar Liginde Atılan Gollerin Analizi* (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi).
- Starita, D. (2019). *Accounting for football players under IAS/IFRS regulatory framework: an analysis of football clubs' financial statements*.
- Szwarc, A., Jaszczur-Nowicki, J., Aschenbrenner, P., Zasada, M., Padulo, J., & Lipinska, P. (2019). Motion analysis of elite Polish soccer goalkeepers throughout a season. *Biology of sport*, 36(4), 357.
- Telseth, F., & Halldorsson, V. (2019). The success culture of Nordic football: the cases of the national men's teams of Norway in the 1990s and Iceland in the 2010s. *Sport in Society*, 22(4), 689-703.
- Terlemez, M. (2019) *Antik Çağdan Günümüze Somut Bulgular Işığında Futbolun Terminolojik, Teknik Ve Kültürel Araştırması* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi).

Türkiye Futbol Federasyonu (1992). *Futbol Oyun Kuralları ve Hakemler için Rehber*. Ankara.

Türkiye Futbol Federasyonu (1994). *Futbol Oyun Kuralları*. Ankara.

UEFA Resmi İnternet Sayfası, “UEFA Ne Yapar”, (Erişimtarihi:01.05.2021).

Urartu, Ü. (1994). *Futbol Teknik Taktik Kondisyon*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Uygun, B. (2018) *Futbol'da Trend Antrenman (Drilleri) ve Futbol'a Güncel Bakış*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Yayınları, Gaziantep.

White, A. J., D. Parry, K., Humphries, C., Phelan, S., Batten, J., & Magrath, R. (2020). Duty of Karius: Media Framing of Concussion Following the 2018 UEFA Champions League Final. *Communication & Sport*, 2167479520948048.

Williams, A. M., Reilly T. and Carling, C. (2005) *Handbook for Soccer Match Analysis*, Taylor & Francis Group, Canata.

Williams, H. (2019). *Chelsea FC*. Weigl Publishers.

Williams, J., & Hopkins, S. (2005). *The Miracle of Istanbul*. Edinburgh: Mainstream Press.

Wilson, J. (2012). *Yabancı Kalecinin Tarihi*. (Çeviri: Bora İşyar) İthaki Yayınları, İstanbul.

Wilson, J. (2012). *The Outsider: A History of the Goalkeeper*. Hachette UK.

Wilson, J. *Futbol Taktikleri Tarihi*. (Çeviri: Deniz Arslan). İthaki Yayınları, İstanbul, 2017.

Yi, Q., Gómez-Ruano, M. Á., Liu, H., Zhang, S., Gao, B., Wunderlich, F. ve Memmert, D. (2020). UEFA Şampiyonlar Ligi'ndeki futbolcuların teknik performanslarının değerlendirilmesi. *Uluslararası çevre araştırmaları ve halk sağlığı dergisi* , 17 (2), 604.

Yıldız, S. M. (2002). *Futbolda Kaleci Teknik Taktik Kondisyon Alıştırmalar*. Ankara:
Nobel Yayınevi.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Ulucan, Yunus

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans		
Lisans	Kütahya DPÜ / BESYO	26/06/2019
Lise	Çavuşbaşı Çok Programlı Lisesi	13/06/2014

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
-----	-----	-------

Yabancı Dil

Yayınlar

Hobiler

